ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ.χρ.12.—Ρωσ ρούβλ. 5

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ δρᾶσις τῆς γυναικὸς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ. Μελέτη Σπ. Μαγγίνα.
Αἱ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς ὁδοῦ ἀνασκαφαί: Ὁ Ἑρμῆς τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ. Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης. Ἀνακοίνωσις Δ. Γρ Καμπούρογλου.
Τρελλὴ διήγημα κατὰ παράδοσιν ὑπὸ Α. Α. Ἀδούρη. (Τέλος).
Κρονήλιος Κ. Φέλτων. Φιλελληνικὴ Πινακοθήκη, ὑπὸ Γ. Δ. Κ. (Τέλος).
Ἡ ἀγάπη μου. Ποίημα Ἰ. Μαράνου.
Ἱστορία τῆς Φθίσεώς μου. Ἀφήγησις θεραπευθέντος· ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ ὑπὸ Ἀγαθ. Γ. Κωνσταντινίδου.
Τὸ Ἄστρον τοῦ Μερουάν. Ἀραβικὴ διήγησις τοῦ Ἀδδὸν δὲ Πάθ. Μετάφρασις ἐκ τῆς Καστιλιανῆς, ὑπὸ Γ. Ν. Μαυράκη. (Συνέχεια).
Ψηφιδωτόν.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια—Ἐξωτερικά—Ἀρχαιολογία—Φιλολογία—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα, Περίεργα, Ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΕΝ ΤΗι ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑι

Μελέτη

Ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ Παρνασσῷ κατὰ τὴν Φιλολογικὴν Ἑσπερίδα τῶν «Θυγατέρων τοῦ Βασιλέως».

Ἐπίνοια καὶ ἐκτέλεσις ἔργου καλοῦ καὶ ὠφελίμου συνάγει κατὰ καιροὺς τοὺς φιλομούσους ἐν τῇ καλλίστῃ ταύτῃ αἰθούσῃ, ἐν ᾗ πολλοὶ τῶν γραμμάτων μύσται φιλοτίμως πάνυ ἀνακοινοῦνται ποικίλα καὶ ἄξια λόγου θέματα, σήμερον δὲ ἐπίζηλος πρόθεσις συναγείρει τοὺς οὐδενὸς σχεδὸν στερουμένους πρὸς βοήθειαν τῶν πάντων δεομένων, τὸ μέγιστον δὲ καὶ φιλανθρωπότατον, πρὸς περίθαλψιν τῶν ὑπὸ ἀνιάτων δεινῶν κατατρυχομένων ὁμοίων ἡμῖν, καὶ συγχρόνως ἀπόρων. Τὴν πρωτοβουλίαν ἐν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἔσχον εὐγενεῖς τὴν ψυχὴν δέσποιναι καὶ δεσποινίδες, ὥρας πολλὰς τῆς ἀνέσεως αὐτῶν δαπανῶσαι εἰς τὴν ρηθεῖσαν εὐεργεσίαν. Ἡ γυναικεία πλάσις, καίτοι τρυφερά, δεόντως ὅμως ἐργαζομένη, καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπιδιδομένη εἰς ἐκτέλεσιν, κατορθοῖ καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ καὶ γιγάντια, καταπλήττοντα καὶ τὰς γενναιοτέρας καρδίας! Ἐν συγκινήσει δὲ πρὸς τὰ ἀτυχήματα προσβλέπουσα, γίγνεται κάλλιστος λειτουργὸς τοῦ εἰπόντος *«δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς»*. Τὸ ῥῆμα τοῦτο τοῦ Ἐπουρανίου Βασιλέως ἀκολουθοῦσαι ἐν εὐαγγελικῇ γαλήνῃ καὶ ἀγαθότητι αἱ ρηθεῖσαι δέσποιναι καὶ δεσποινίδες, συνέστησαν τὴν ἀδελφότητα αὐτῶν, ὅλως εὐεργετικὴν οὖσαν, καὶ ἣν ξενίζει σήμερον ἐν τῇ ἀπαρχῇ τῶν γενικώτερον ἐκδηλουμένων ἔργων αὐτῆς ὁ τὴν εὐεργεσίαν ὁμοίως διαπράττων *Παρνασσός*. Εἶνε τοῦτο σύμπτωσις ἁπλῆ; Δὲν πιστεύομεν. Ἐν τῇ ἀνεξιχνιάστῳ τῶν γεγονότων ἀνελίξει βλέπομεν πολλάκις συναντήσεις θαυμαστάς, ἃς ὑπερτέρα τις δύναμις, μυστηριώδης καὶ ἰσχυρὰ φέρει παρ' ἀλλήλας πρὸς συμπλήρωσιν ὡς εἰπεῖν, ἀλλ' ἐν κεχωρισμένῃ δράσει καὶ ἐνεργείᾳ. Αἱ τοιαῦται πράξεις δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπαίνων. Αὐτὴ αὕτη ἡ πρᾶξις ἐνέχει τὸν ἔπαινον. Ἡ αὐτόφωτος δὲ λάμψις δὲν ἔχει ἀνάγκην προσθέτου φωτός.

Τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀνερευνῶντες, εὑρίσκομεν καὶ εἰς ἀπωτάτους καὶ μεταγενεστέρους χρόνους πολλὰ καὶ μεγάλα ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διαπραχθέντα. Ἂν δ' ἐξετάσωμεν ταῦτα κεχωρισμένως δὲν ἔχομεν τὸν προσήκοντα ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς ἔλεγχον, ἀλλὰ τότε μόνον κατανοοῦμεν τὴν γυναικείαν καὶ ἀνδρικὴν ἀρετήν, ἂν συγκρίνωμεν τὰς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς ἀμφοτέρων τῶν φύλων πρὸς ἀλλήλας, πράξεις καὶ βίους πρὸς βίους καὶ πράξεις παρατιθέντες. Ὁ τύπος τῆς ἀρετῆς, φρονήσεως ἢ ἀνδρίας δὲν εἶνε πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὁ αὐτός, ὥσπερ ἐκμαγεῖον πάντοτε ὅμοιον, ἀλλὰ διαφέρει κατὰ τὰς φύσεις, τὰ ἤθη, τὰς κράσεις τῶν σωμάτων, τὴν δίαιταν, τὰς περιστάσεις, ὡς καὶ ἡ χροιὰ διάφορος ἑκάστοτε οὖσα εἰς διάφορα, ἀλλὰ κοὐλὰ ἄλλως πρόσωπα. Τὰ μεγάλα δὲ καὶ γενναῖα ἔργα δὲν εἶναι ἀποκλειστικὰ μόνον παρ' ἀνδράσιν.

Ἀληθῶς ἐν καιροῖς χαλεποῖς γυναῖκες διέπραξαν πολλὰ καὶ γενναῖα, ἀντάξια ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων γενναίων ἀνδρῶν, καὶ ἐν γαλήνῃ ἐτράπησαν ἐπὶ ἔργα μεγίστης λεπτότητος καὶ συμπαθείας. Τί πρέπει νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα; μὴ εἴς τινας τῶν γυναικῶν ἐδόθη ἀρρενωπὸς καρδία πρὸς ἀνδρικὰ ἔργα καὶ ἡρωϊκὰ κατορθώματα ρέπουσα, εἰς ἄλλας δὲ μόνον τρυφερὰ καὶ ἁπαλὴ ἐκ τῶν δακρύων καὶ τῶν γόων παθαινομένη, καὶ πρὸ τῶν γενναίων πράξεων καὶ τῶν κινδύνων πτοουμένη καὶ οὐδὲν δυναμένη νὰ διαπράξῃ, ἄχρηστος οὕτω μένουσα; Οὐδέτερον τούτων. Ἡ αὐτὴ γυνὴ ἦν καὶ τρυφερὰ σύζυγος καὶ μήτηρ καὶ λεοντόκαρδος ἐν δέοντι χρόνῳ. Παραδειγμάτων τοιούτων βρίθει ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος ἡμῶν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ φθάσωμεν μέχρι χρόνων λίαν ἀφεστώτων, δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναδράμωμεν μέχρι τῆς Λακαίνης μητρὸς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Σπάρτῃ. Οἱ καθ' ἡμᾶς σχεδὸν χρόνοι ἔχουσι νὰ δείξωσιν ὑπέρτερα ἐκείνων παραδείγματα, καὶ τοιαῦτα οἷα οὐδαμοῦ ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ ἀπαντῶσι. Κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας μέγαν ἡμῶν ἀγῶνα οἷα καὶ ὁπόσα εἶνε τὰ κατορθώματα τῶν ἡρωΐδων ἐκείνων γυναικῶν. Ναί! ἀληθῶς! τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, ὁ ἐθνικὸς βίος, ὁ ἀπὸ τῆς κοιτίδος τοῦ νεογνοῦ ἐγειρόμενος, ὁ διὰ τῆς θρησκείας γαλουχούμενος, ὁ διὰ τῶν μαρτυρίων ἀνδριζόμενος, ἀνύψου τὰς καρδίας μέχρις ἁγίου ἐνθουσιασμοῦ, καὶ εἰς τὰς τοιαύτας καρδίας οὐδὲν ἦτο ἀδύνατον! οὐδὲν κώλυμα ἀνυπέρβλητον! οὐδεὶς κίνδυνος ἱκανὸς ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν εὐγενῆ τῆς καρδίας ὁρμήν! Ἔλθωμεν ἐγγύτερον εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους χρόνους!

Πᾶσαι αἱ ἡρωΐδες ἐκεῖναι κεῖνται ἤδη ἐν τῷ τάφῳ, ἀπελθοῦσαι ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην! Ποῦ εἶναι οἱ τάφοι αὐτῶν; ἄλλων τούτων ὁ τάφος εἶνε ἄγνωστος, πολλῶν ἄσημος, πολλαὶ δὲ δὲν ἔχουσιν ἴδιον τάφον, ἀναπαύονται ὅμως ἐν τῇ γῇ ταύτῃ τοῦ μαρτυρίου! Προσερχόμενοι παρὰ τοὺς σεβαστοὺς αὐτῶν τάφους, δὲν φέρομεν βέβηλον χεῖρα ἐπὶ τῆς περικλειούσης τὰ λείψανα αὐτῶν γῆς, οὔτε ἀνασκαλεύομεν τὴν ἱερὰν αὐτῶν κόνιν. Τουναντίον προσερχόμεθα μετὰ πάσης τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς συννοίας τοῦ εὐσεβοῦς προσκυνητοῦ, φόρον εὐγνωμοσύνης φέροντες, καρδίαν συγκεκινημένην, θυμιαμὸν ὑπέρτατον, καὶ τὸ θυμίαμα τοῦτο κρίναντες πάλιν μικρὸν πρὸς τὸ μέγεθος ἐκείνων.

Αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι, τοῦ χειμάρρου τῶν κατακτητῶν κατακλύσαντος τὴν πατρίδα, ἔμενον ἐν τῷ οἴκῳ ὡς χρηστὰι θυγατέρες, ὡς θαυμάσιαι σύζυγοι, ὡς ἀπαράμιλλοι μητέρες. *Πατρίς, πίστις* καὶ *οἶκος* ἔμενον δι' αὐτὰς τὸ πᾶν. Ὁ κατακτητὴς ἀπέσβεσε καὶ τὴν μικρὰν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων λυχνίαν, καὶ ἡ μόνη μάθησις καὶ διδασκαλία περιωρίσθη τότε εἰς τὴν ἁπλουστάτην γνῶσιν ραπτικῆς, ὑφαντουργίας καὶ τὴν χρῆσιν τῆς ἠλακάτης. Τὸ ἱερὸν ὅμως πῦρ ἐθέρμαινε τὰς καρδίας, ἡ πίστις συνεκράτει τὰς ψυχάς, καὶ ἡ ἐν μαρασμῷ καὶ θλίψει βιοτὴ ἐκείνων ἐνίσχυε τὰς καρδίας, καὶ ἐβαυκάλει τὰς ἐλπίδας αἰσιωτέρου μέλλοντος! Γενεαὶ ὁλόκληροι ἐξέλιπον ἀφανῶς, ἡ εἰς τὰ τέκνα δὲ καταλειπομένη μόνη ἀναφαίρετος κληρονομία ἦσαν αἱ πατροπαράδοτοι παραδόσεις, καὶ ἡ ἐλπὶς τῆς ἐκ νέου τοῦ γένους ἀνορθώσεως. Ὁ κατακτητής, δι' ὃν οἱ αἰῶνες τῆς προόδου καὶ τῶν ἐπιστημῶν παρῆλθον ὡς ἡμέραι μόνον, ἐλάμβανε πολλάκις ἀνάγκην τῶν ὑποδούλων τὸ μὲν πρὸς ὑπηρεσίαν ἐν γραφείοις, τὸ δὲ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἀρειμανίων καὶ ὀρεσιβίων κλεφτῶν, τῶν εἰς μόνα τὰ δυσπρόσιτα ὄρη ἐλεύθερον ἀναπνεόντων ἀέρα. Ὁ ἐν ταῖς πόλεσι λαὸς ἄοπλος, ταπεινωθεὶς ἤδε τὰ διὰ τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρας ἄσματα, καὶ τὸ αἴσθημα αὐτοῦ ἔζωπυροῦτο! Αἱ γυναῖκες, τὰ παιδία ἐμάνθανον τὰ ἡρωϊκὰ ἔργα τῶν κλεφτῶν διὰ τῶν ἀσμάτων ἐκείνων, καὶ ἐνόμιζον αὐτοὺς πατριωτικοὺς ἥρωας καὶ κέντρον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς! Ἡ φαντασία τοῦ λαοῦ παρίστα αὐτοὺς ὡς ἡμιθέους, καὶ ἀπέδιδεν αὐτοῖς ἔργα καὶ πρά-

ξεις ὑπερανθρώπους. Ὁ Βλαχάβας, ὁ Μπουκουβάλας, ὁ Μιλιόνης, ὁ Κατσαντώνης, ὁ Λεπενιώτης, ὁ Δίπλας, ὁ Ζίδρος, καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν οἱ Χορτάται καὶ Ψαρομήλιγγοι ὥσπερ μαγείαν ἐνεποίουν εἰς τὰ πλήθη, καὶ πολλαὶ μητέρες ηὔχοντο νὰ εἴχον υἱοὺς τοιούτους ἥρωας. Εἰς τὴν κατ' ὀλίγον ἐγρήγορσιν τοῦ ἔθνους συνετέλεσαν καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ γένους Λάσκαρις, Μαρούλης, Φωτιάδης, Ψαλίδας, Μηνιάτης, Μουσοῦρος, Χρυσολωρᾶς, Μελέτιος, Θεοτόκης, Βούλγαρης, Χαλκοκονδύλης, Παχυμέρης, Τραπεζούντιος, Ἀργυρόπουλος, Μπαλάνος καὶ πλεῖστοι ἄλλοι, εἰς οὓς τὸ γένος ὀφείλει χάριτας οὐ μικράς. Αὐτοὶ παραλαμβάνοντες τοὺς ἀπὸ παίδων εἰς μείρακας αὐξηθέντας, συνετέλουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας αὐτῶν, κατ' ὀλίγον τῶν κατακτητῶν ὀκνούντων ἢ ὀλιγωρούντων τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας, ἧς δὲν ἠσθάνοντο κἂν τὴν ἀνάγκην, τῶν ὑποδούλων λαῶν παρεχόντων αὐτοῖς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ ζῆν συνήθως ἐν ἀσωτίᾳ καὶ ραστώνῃ

Κατ' ὀλίγον ἐπεφάνη ἡ διαφορὰ ὑποδούλων καὶ κατακτητῶν, τῶν μὲν ἀεὶ προχωρούντων εἰς ἀνάπτυξιν διανοίας καὶ μόρφωσιν ἐθνικοῦ φρονήματος, τῶν δὲ στασίμων μενόντων, καὶ προεξοφλούντων τὸ μέλλον διὰ τῆς τοῦ παρελθόντος μόνον στρατιωτικῆς ἀκμῆς. Ἡ ζυγός, ἡ ἰσορροποῦσα, μικροῦ μόνον ἐδεῖτο πρὸς ἄρσιν τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον ἠρέμου ἰσορροπίας. Τὰ γεγονότα ἤδη ἐπήρχοντο γοργά, καὶ μικρὰ μόνον ἀφορμὴ ἤρκει τὴν ὑπὸ τὴν σποδὸν λανθάνουσαν ἀσήμαντον ἀνθρακιὰν νὰ ἐξάψῃ εἰς φλόγα γενικήν, ἄσβεστον. Πόσοι καὶ ποῖοι συνέπραξαν εἰς τοῦτο δὲν εἶνε τοῦ παρόντος καιροῦ. Ἡ ἔκρηξις τέλος ἐπῆλθε· πανταχοῦ εἰς πᾶσαν γωνίαν γῆς, εἰς πάντα βράχον θούρεια ἠκούοντο ἄσματα, τὴν *φλογέραν* τοῦ ποιμένος ἀντικατέστησεν ἡ πολεμικὴ σάλπιγξ, τὴν ποιμενικὴν ράβδον τὸ *καρυοφύλι* τοῦ πολεμιστοῦ. Αἱ γυναῖκες τότε ἐνθουσιῶσαι προέπεμπον τοὺς γονεῖς, τοὺς συζύγους, τὰ τέκνα εἰς τὸ πεδίον τῆς τιμῆς μὴ ἐλπίζουσαι νὰ ἐπανίδωσι τούτους, καὶ συχνάκις μὴ ἐπαναβλέπουσαι, ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπερτάτης αὐτῶν δυστυχίας ὑπέρτατον ἀντλοῦσαι θάρρος καὶ καρτερίαν. Ὅπου καὶ ἂν στρέψωμεν τὸ ὄμμα, θὰ ἴδωμεν κατορθώματα γυναικῶν ἐφάμιλλα πρὸς τὰ ὑπ' ἀνδρῶν διαπραχθέντα. Γνωστὰ βεβαίως θὰ ὑπομνήσωμεν γεγονότα, ἡ ἀξία ὅμως αὐτῶν δὲν ἐλαττοῦται ἐκ τούτου, οὔτε ἀποκάμνει τις τὰς μεγάλας πράξεις ἀναπολῶν, ἀλλὰ τούναντίον εὐαρέστως ἀνενθυμεῖται Κύριος ὅμως σκοπὸς νὰ ἐξαγάγωμεν πορίσματα ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς παρελθούσης γενεᾶς ὠφέλιμα διὰ τὴν νῦν καὶ τὴν μέλλουσαν.

Χείμαρρος στρατιῶν κατακλύζει τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ ἄσυγκρίτως ὀλίγοι τῆς ἐλευθερίας ὑπερασπισταὶ φθάνουσιν εἰς τὴν ἐσχάτην αὐτῶν θέσιν, καὶ τὴν ταπεινὴν τοῦ Μεσολογγίου γῆν μεταβάλλουσιν εἰς πρόμαχῶνα φοβερόν. Παραστῶμεν εἰς τοὺς κόπους τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ὀχυρώματα. Ποῖοι εἶνε οἱ ἐργάται ἐκεῖνοι, οἱ ἔχοντες τὴν μακρὰν κόμην ἀναδεδεμένην διὰ μανδηλίου, τὴν ἐσθῆτα ἀνεσυρμένην, τὰς χειρίδας συνεπτυγμένας μέχρις ἄνω τῶν ἀγκώνων, καὶ ἐνταῦθα μὲν ἀνασκάπτοντες ρωμαλέως τὴν γῆν, ἐκεῖ δὲ σάκκους ἢ φορμοὺς πληροῦντες, ἀλλαχοῦ δὲ ἀποτιθέμενοι τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων κομισθὲν φορτίον παρὰ τὸν ἐγειρόμενον προμαχῶνα; Μὴ ἐμισθώθησαν ἄῤρῶς, καὶ ἐργάζονται μετὰ τοσαύτης ζέσεως, μὴ γινώσκοντες τὴν ἀνάπαυσιν; Παντάπασιν! εἶνε αἱ γυναῖκες τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν πέριξ, αἱ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ φλεγόμεναι ὡς καὶ οἱ ἄνδρες πυρός, αἱ πάσας τὰς κακουχίας καὶ καταστροφὰς τῆς πόλεως συμμερισάμεναι, καὶ αἱ περιζωσάμεναι τὰ ὅπλα, καὶ κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην ἔξοδον μετὰ τῶν ἀνδρῶν συνεξελθοῦσαι, τῶν ἀπομεινασῶν ἐντὸς ὡς μετέωρον ἀνατιναχθεισῶν ἐθελουσίως μετὰ τοῦ Χρήστου Καψάλη καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων γενναίων ἀνδρῶν, οὓς τραύματα ἢ ἄλλη σωματικὴ ἀδυναμία παρεκώλυον νὰ μετάσχωσι τῆς ἐξόδου! Οὔτε ἡ λεπτοτέρα τοῦ σώματος κατασκευή, οὔτε αἱ μικραὶ χεῖρες παρεμποδίζουσιν ἀπὸ τοιούτων ἔργων. Ὁ πρὸς ἐλευθερίαν ἔρως, ἡ φιλοτιμία, καὶ ἡ πρὸς καλὰς πράξεις ροπὴ δεκαπλασιάζουσι τὰς δυνάμεις, καὶ ὑπερτέρους ἀναδεικνύουσι τοὺς τοιούτους τῶν μισθίων ἢ ἀγελαίων πολεμιστῶν!

Αἱ Ἑλληνικαὶ θάλασσαι εἶδον ἔτι ἡρωϊσμὸν γυναικός, τῆς ἡρωϊκῆς Μπουμπουλίνας, διὰ μικροῦ πλοίου περιφρονούσης καὶ θαλασσῶν θυέλλας καὶ κεραυνοὺς τηλεβόλων τῶν μεγίστων ἐχθρικῶν πλοίων, καὶ ὁδηγούσης ναύτας πεπειραμένους, ὧν τὸ σῶμα εἶχε ζυμωθῆ μετὰ τοῦ θαλασσίου ὕδατος. Οἱ δελφῖνες ἐκεῖνοι ὑπήκουον εἰς τὰ νεύματα τῆς ναυαρχούσης γυναικός! Οἷον θαυμαστὸν παράδειγμα γυναικείας καρτερίας καὶ φιλοπατρίας! Τὰ ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Ἀργολίδος συντριβόμενα κύματα θὰ ἐπαναλαμβάνωσι βεβαίως τὸ ἡρωϊκὸν ἐκεῖνο ὄνομα, καὶ ἡ ἠχὼ τῶν θαλασσῶν, ἐν αἷς ἐπολέμει, θ' ἀντηχῇ ἔτι τὴν βροντὴν τῶν τυραννοκτόνων τηλεβόλων της!

Ἀνέλθωμεν ἤδη πρὸς βορρᾶν, ὑπερβῶμεν τὰ ὅρια τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ εἰσδύσωμεν εἰς τὴν μεγάλην χώραν τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου! Πόσαι ἀναμνήσεις ἐνταῦθα! ὁποία πληθὺς γενναίων ἔργων, ἀλλὰ καὶ ὁποία ὀδύνη καὶ πόσος σπαραγμός! Μικρὸν ἀπωτέρω τῆς πορείας ἡμῶν ταύτης βράχοι ὑπερύψηλοι καὶ δυσυπέρβατοι αἴρουσι τὰς ὑπερηφάνους αὐτῶν κορυφὰς πρὸς τὰ νέφη, πέτραι ἐξέχουσαι καὶ ὀξυτενεῖς ποιοῦσι δυσχερῆ τὴν δι' αὐτῶν πορείαν, καὶ αὐτὰ τὰ πτηνὰ ἐπὶ πολὺ πτερυγίζοντα φθάνουσιν εἰς τὰ δυσπρόσιτα ἐκεῖνα ὕψη, πρὸς ἃ μία μόνη φέρει ὁδός. Ἐκεῖ ὁ ὁρίζων εἶνε καθαρός, ὁ ἀὴρ λεπτὸς καὶ ζωογόνος, καὶ ὁ ἀναπνέων αὐτὸν πληροῦται ζωῆς καὶ μένους. Αἱ ὑπερήφανοι ἐκεῖναι κορυφαὶ μαστίζονται ἐν χειμῶνι συχνάκις ὑπὸ βιαίων καὶ παγερῶν ἀνέμων, ἢ ὑπὸ ὑετώδους καὶ σφοδροῦ νότου, καὶ ὁ μόνιμος αὐτῶν κάτοικος γίνεται σιδηροῦς τὸ σῶμα, ἀκατάβλητος πρὸς τὴν κακουχίαν, ὡς καὶ οἱ βράχοι οὓς κατοικεῖ, δεξιὸς καὶ εὔστροφος τὸν πόδα ὡς ὁ ὀρεσίτροφος αἴγαγρος, ὑψηλὸς τὸ φρόνημα καὶ ἀδάμαστος, ὡς αἱ ὑψηλαὶ τῆς κατοικίας αὐτοῦ κορυφαί, ἀκλόνητος ὡς καὶ τὰ ὄρη ἐφ' ὧν κατοικεῖ. Ἐκεῖ κεῖται τὸ γενναῖον Σοῦλι, οὗ καὶ μόνον τὸ ὄνομα ἠλεκτρίζει πᾶσαν Ἑλληνικὴν καρδίαν, παρὰ τοὺς πόδας δὲ τῶν ἐνδόξων ἐκείνων βράχων ῥέει ὁ ἀρχαῖος ποταμὸς Ἀχέρων. Ἐκεῖ τῷ 1803, μηνὶ Δεκεμβρίῳ, ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων ἐκείνων βράχων διεδραματίσθη θυσία ὑπερτάτη, ἐγένετο πρᾶξις ὑπέροχος, καὶ αἱ πέτραι ἐκεῖναι μετεβλήθησαν εἰς βωμὸν ἱερόν, βωμὸν αὐτοθυσίας, ἧς καὶ ἡ ἁπλῆ ἀνάμνησις ποιεῖ τὰς καρδίας ν' ἀναφρίσσωσι. Γυναῖκες Σουλιώτισσαι, ἄξιαι τῶν ὀρεσείβιων καὶ ἀδαμάστων Σουλιωτῶν, μάχονται εἰς ἄνισον ἀγῶνα. Ὁ ἐκ τῆς ἐχθρικῆς σφαίρας θάνατος εἶνε δι' αὐτὰς μεγάλη εὐτυχία! Ἡ εὐτυχία ὅμως αὕτη δὲν προσμειδιᾷ ... Ἦτο ἀνάγκη ὑπερτάτης τινὸς ἀποφάσεως, ἦτο ἀνάγκη πράξεως ἠμιθέων.... Ὁ ἐχθρὸς πλησιάζει... πᾶσα βραδύτης, πᾶς δισταγμὸς εἶνε δεῖγμα δειλίας. Ἡ Σουλιώτισσα δὲν δειλιᾷ... δουλεία ἐπονείδιστος εἶνε ἀποτρόπαιον φάσμα, ἀφ' οὗ ἀποτρέπει μετὰ περιφρονήσεως τοὺς ὀφθαλμούς..... Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν κεῖνται τὰ προσφιλῆ αὐτῶν τέκνα, ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐκείνῳ κινδύνῳ ἤρεμα καὶ γλυκέως μειδιῶντα..... Ἡ στοργὴ εἶνε αἴσθημα ὑπέρτατον..... ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπερνικᾷ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα αἴσθημα.... τὸ τέκνον ὑπόδουλον, ἀλλαζοπιστοῦν....οὐδέποτε....τὸ χρέος εἶνε ὑπέρτερον τοῦ πάθους.... τρέχουσι δρομαῖαι, ἀνασηκόνουσι διὰ ρωμαλέων βραχιόνων τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο φορτίον, καὶ σφενδονίζουσιν αὐτὸ διὰ τοῦ κενοῦ εἰς τὸν ποταμόν.... Ἐὰν ἠκούσθη γόος ἢ κλαυθμυρισμὸς οὐδεὶς ὑπάρχει νὰ μαρτυρήσῃ.... Αἱ ἄτεκνοι ἤδη μητέρες λαβόμεναι τῶν χειρῶν χορεύουσι καὶ ᾄδουσιν ἐν κύκλῳ, καὶ ὁσάκις ἑκάστη αὐτῶν πλησιάζει τὸ βάραθρον κρημνίζεται ἀποφασιστικῶς, ἄνευ δισταγμοῦ... Ὁ κύκλος τοῦ χοροῦ ἐξακολουθεῖ πάντοτε, ὁ ἀριθμὸς ἐλαττοῦται ἀκαταπαύστως, καὶ ἡ ἐσχάτη παρηκολούθησε τὰς προαποληθείσας συντρόφους!..... Δοῦπος πιπτόντων σωμάτων... σάρκες σπαρασσόμεναι ὑπὸ τῶν ὀξέων λίθων... βράχοι ποτισθέντες ὑπὸ μαρτυρικοῦ αἵματος... Ἐπηκολούθησε σιγὴ ἀπαισιωτέρα τοῦ πρότερον θορύβου....

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε τὴν ἐπομένην ὡς συνήθως, φωτίζων ἤδη πεδίον καταστροφῆς.... χωρὶς ὅμως νὰ εὕρῃ ζωὴν διὰ νὰ θερμάνῃ... Σιγὴ βαθυτάτη ἐπικρατεῖ, διακοπτομένη ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἀπαισίων κρωγμῶν τῶν ὀρνέων, καὶ ὅπου χθὲς ἐθυσίασεν ἑαυτὴν ἡ φιλοπατρία κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους βράχους, γύπες μόνον σήμερον διψαλέον ἀκονῶσι ράμφος.....

(Ἕπεται τὸ τέλος) Σπ. Μαργινας

ΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

(Ἀνακοίνωσις πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑβδομάδος»)

Ὁ Ἑρμῆς τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ

Κατὰ τὸ 12ον στάδιον τῆς σημερινῆς ἱερᾶς ὁδοῦ καὶ μεταξὺ τοῦ ἀποκαλυφθέντος ἤδη τετραπλεύρου πολυγωνικοῦ τείχους καὶ

τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης, ὅθεν διήρχετο, ὡς ἀσφαλῶς ἀπεδείχθη πλέον, ἡ ἀρχαία Ἱερὰ ὁδός, ἀνευρέθη ἑρμῆς (ὁρόσημον) φέρων τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν.

Ζ
ΕΞ ΑΣΤΕ
ΩΣ

Ἐὰν τὸ *ἑπτὰ* (Ζ) τοῦτο σημαίνῃ ἀρχαῖα στάδια τότε ὁ ἑρμῆς δὲν εὑρέθη κατὰ χώραν, διότι φυσικῶς ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ κατὰ τὸ 2ον καὶ οὐχὶ τὸ 12ον σημερινὸν στάδιον.

Καθ' ἡμᾶς τὸ *ἑπτὰ* σημαίνει *ὀκταστάδια* δηλ. ρωμαϊκὰ μίλια (καὶ τὰ γράμματα δὲ εἶναι ρωμαϊκῶν Αὐτοκρατορικῶν χρόνων) εἰσαχθέντα φαίνεται εἰς Ἀθήνας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὸ ρωμαϊκὸν μίλιον ἀποτελεῖται ἐκ μέτρων 1481 ἐπειδὴ δὲ τὰ σημερινὰ στάδια (μέτρα 1,000) ἄρχονται ἀπὸ τῶν Ἀνακτόρων (τὸ κεραμεικὸν εὑρίσκεται κατὰ τὸ 3ον στάδιον) ὁ δὲ ἑρμῆς ἀναγράφει τὴν ἀπόστασιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἄστεως ἔπεται ὅτι ὁ θεὸς καὶ κατὰ χώραν εὑρέθη οὗτος κατὰ τὸ 12 σημερινὸν στάδιον

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τείνουσα εἰς τὸ νὰ διαφωτίσῃ ἱκανὰ ζητήματα, εἶναι σπουδαία.

Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης.

Ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης (δεξιᾷ τῷ κατερχομένῳ πρὸς τὴν θάλασσαν) ἐφ' οὗ οἱ γνωσταὶ σηκοί, ὑπάρχουσι λελαξευμέναι τέσσαρες ἐπιγραφαί, αἱ ἑξῆς:

Π . . . .
Α . . . .

* * *

ΦΙΛΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

* * *

ΕΥΑ(Ν)ΔΡΙΑ ΑΦ
ΡΟΔΙΤΕΙ ΕΥΞΑΜ
ΕΝΗ ΑΝΕΘΗΚΕ

* * *

καὶ τετάρτη ἄλλη τις, κωμικῶς ἀναγνωσθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Α' ἔκδοσιν τῆς γνωστῆς *Συλλογῆς τῶν Ἑλλ. Ἐπιγραφῶν*, παραλειφθεῖσα εἰς τὴν Β'.

Καὶ α' τὸ μὴ ὀρθῶς ἑρμηνευθὲν Π.. Α.. ἀπεδείχθη ἤδη ἐξ εὑρεθεισῶν νέων ἐπιγραφῶν ὅτι ἦτο ἀρχικῶς:

ΠΑΜΦΙΛΗ
ΑΦΡΟΔΙΤΗ,

Ἐπίσης καὶ ἡ β' ἐπιγραφή «*Παμφίλη*» ἀναγνωστέα· ὀρθῶς δὲ πρὸ τοῦ ΦΙΛΗ οἱ παλαιότεροι ἐκδόται ἔθετον στιγμάς.

Ἡ ἐπιγραφὴ ΕΥΑΝΔΡΙΑ κλπ. ἔχει ὀρθῶς.

Ἡ δὲ τετάρτη τὸ πρῶτον ἤδη ἐκδιδομένη ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΕΜΝΗΣΘΗ ΕΠ ΑΓΑΘΩ ΛΑΒΙΝΙΑΣ
ΠΥΘΟΝΙΚΗΣ ΜΑ(Α)ΡΚΟΣ
ΘΡΙΕΥΣ

Περὶ τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν καὶ εὑρημάτων προσεχῶς.

Δ. Γρ. Καμπουρογλους

ΤΡΕΛΛΗ

(Διήγημα κατὰ παράδοσιν).

Ϛ'

Ἡ Εὐδοξία ποῦ ὅλη τὴ νύχτα τὴν πέρασε 'ς τὸ ποδάρι, μάταια περιμένοντας τὸν Πέτρο, ὅταν ἄρχισε νὰ ροδίζῃ ἡ ἀνατολή, ἔχασε πλειὰ ταῖς ἐλπίδες της καὶ μὲ τὰ δάκρυα 'ς τὰ μάτια, πῶς ὁ Πέτρος τὴν ἀπατᾷ, ἔπεσε ἐξηντλημένη σ' ἕνα καναπέ, βάζοντας ἄδικα 'ς τὸ νοῦ της χίλιαις ὑποψίαις, χίλια παράπονα γιὰ ἐκεῖνον, ποῦ εἶχε ἀνάγκη πλειὰ γιὰ προσευχαίς!.... Ἀλλὰ ἡ δύστυχη δὲν ἐγνώριζε πῶς ὁ Πέτρος ἄφισε τὴν ὕστερη πνοή του προφέροντας τὸ ὄνομά της! Δὲν ἐγνώριζε πῶς εἶνε νεκρὸς κι' ἔκλαιγε πῶς δὲν τὴν ἀγαπᾷ, ἔκλαιγε πῶς τὴν λησμόνησε.... ὡς ποῦ τὴν λυπήθηκε ὁ ὕπνος καὶ τῆς ἔκλεισε τὰ βλέφαρα....

Ἦταν μεσημέρι ὅταν ἐξύπνησε, ἔνιψε τὰ μάτια της ποῦ ἦταν κόκκινα ἀπὸ ταῖς κλάψαις κι' ἐπῆγε, ὅπως ἦταν συνειθισμένη, νὰ χαιρετήσῃ τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ δὲν τὸν βρῆκε 'ς τὸ γραφεῖό του καὶ σὰν ἄκουσε βήματα 'ς τὴν πλαγινὴ κάμαρα, ἐμπῆκε κι' εἶδε τὸν πατέρα της ποῦ ἐπερπάταγε μὲ τὰ χέρια ὀπίσω ἑνωμένα κι' ἦταν βυθισμένος σὲ μεγάλη συλλογή. Ἐκατάλαβε πῶς θάταν ὠργισμένος καὶ δειλὰ τοῦ λέει:

— Καλὴ μέρα, πατέρα.

— Καλὴ μέρα, ξερὰ καὶ χωρὶς νὰ τὴν κυττάξῃ τῆς εἶπε, κι' ἐκάθησε σὲ μιὰ πολυθρόνα, παίζοντας τὰ δάχτυλά του 'ς τὸ ἀπέναντί του τραπέζι καὶ λέγοντας μὲ τὸ νοῦ του γιὰ τὴν κόρη του, ποῦ τῆς ἔρριχνε πλάγια ἄγρια βλέμματα:

— «Θὰ δοκιμάσω καὶ ὑστερνὴ φορά, γιατὶ σὲ λυποῦμαι, δύστυχη, νὰ χαθῇς ἔτσι, γιὰ μιὰ ἀνοησία τῆς καρδιᾶς σου! Θέλω νὰ σὲ γλυτώσω κι' ἄμποτε νὰ τὸ κατόρθωνα, γιατὶ σ' ἀνάστησα καί, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, σὲ πονῶ σὰν νᾶσουνα πραγματικὴ θυγατέρα μου».

Αὐτὰ ἔλεγε γιὰ τὸ παιδί του ποῦ ἔτρεμε μπροστά του μὲ φοβερὴ λαχτάρα καὶ δὲν τολμοῦσε οὔτε τὰ μάτια του δειλιασμένα νὰ σηκώσῃ, γιὰ νὰ κυττάξῃ τὴν ἀγριεμένη ὄψι τοῦ πατέρα του.

Στιγμαὶς τρόμου κι' ἀγωνίας ἦταν γιὰ τὴν ἄχαρη κόρη ἡ σιωπηλαὶς τοῦ πατέρα της στιγμαίς!..... Καὶ βέβαια! φοβερὴ εἶνε ἡ σιωπὴ ἐκείνη, ποῦ κρατᾷ μετέωρο τὸν ἄνθρωπο ἀνάμεσα 'ς τὴ σωτηρία του καὶ 'ς τὴν καταστροφή του!.... Εἶνε τὸ ἴδιο σὰν νάχῃ κανεὶς δεμένα μάτια καὶ χέρια καὶ νὰ βαδίζῃ 'ς τὸ χεῖλος βυθοῦ!...

Χίλιαις ἰδέαις ἡ μιὰ ὀπίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη σὰν ἀστραπαὶς ἐπέρναγαν ἀπὸ τὸ ζαλισμένο νοῦ τῆς κόρης κι' ὅλαις ἐθραύονταν, σὰν τὸ κῦμα 'ς τὸ βράχο, μπροστὰ σ' ἐκείνη τὴ σταθερὴ σκέψι της, ποῦ ἦταν ὁ ἀγνός της ἔρως! Δὲν ἐγνώριζε τί ἔκλειε ἡ σιωπὴ τοῦ πατέρα της, δὲν ἐγνώριζε τοὺς σκοπούς του, κι' ἔτρεμε μήπως ἦταν κακοὶ γι' αὐτήν. Γιατὶ εἶχε ἀποφασίσει πλειά! ἢ θὰ ἐγενότανε ταῖρι ἐκείνου ποῦ ἀγάπουσε 'ς τὸν κόσμο, ἢ θὰ ἐπήγαινε νὰ κάμῃ συντροφιὰ τῆς μάνας της 'ς τὸν τάφο! Τὴν ἀπόφασί της δὲ θὰ τὴν ἄλλαζε κι' ὁ κόσμος ἂν χαλοῦσε!...

Ἐσηκώθηκε τέλος ὁ κόντες, ἐστάθηκε μπροστὰ 'ς τὴ θυγατέρα του καὶ τῆς λέει:

— Εὐδοξία, μὲ θεωρεῖς γιὰ πατέρα ποῦ ἀγαπᾷ τὸ παιδί του σὰν τὸν ἴδιο του ἑαυτό;

— Ναί;

— Παραδέχεσαι ἀκόμα πῶς θέλω τὸ καλό σου;

— Ὅλα τὰ παραδέχομαι, πατέρα μου! χαμηλὰ κυττάζοντας εἶπεν ἡ δόλια ποῦ ἐμάντευε τί θὰ τῆς ἔλεγε, καὶ δυὸ παχειὰ δάκρυα σὰν σταλαγματιαὶς δροσιᾶς κυλίσανε 'ς ταῖς ὡχραῖς παρειαίς της.

— Λοιπὸν ἄκουσε, παιδί μου! Εἶσαι νέα καὶ δὲν γνωρίζεις τὸν κόσμο. Ἡ τωρινὴ ζωή σου δὲ θὰ βαστάξῃ αἰώνια. Ὅταν ἐγὼ ποῦ εἶμαι γέρος πεθάνω, μάθε, πῶς κανείς, κανεὶς δὲ θὰ σὲ συνδράμῃ 'ς τὴν περίστασί σου χωρὶς δεύτερο σκοπό, κανένας δὲ θὰ σὲ πονέσῃ, καὶ γιὰ τοῦτο θέλω προτοῦ κλεισθοῦνε τὰ μάτια μου νὰ σὲ ἰδῶ τυχισμένη, τέλεια ἀσφαλισμένη... Εἶμαι πατέρας κι' ἔχω νὰ δώσω λόγο γιὰ τὸ παιδί μου 'ς τὸν κόσμον κ' εἰς τὸν ἀφέντη μας Θεό, κι' εἰς ὅ τι σοῦ λάχῃ ἐγὼ θᾶχω τὴν κατακραυγὴ τοῦ κόσμου, 'ς τὸ κεφάλι μου θὰ πέσῃ ἡ κατάρα τοῦ οὐρανοῦ, γιατὶ ἐγὼ μονάχος ἔχω εὐθύνη γιὰ ὅλαις σου ταῖς πράξεις.... Δόξα σοι ὁ Θεὸς σ' ἀνάστησα χρστιανικὰ κι' εἶμαι βέβαιος πῶς μπορεῖς πλειὰ νὰ μπῇς 'ς τὸν κόσμο, καὶ νὰ γενῇς παιδιὰ τίμια καὶ καλὰ σὰν ἐσέ.. Θέλω δὲ νὰ δοκιμάσω καὶ ἐγὼ ὅσο ζῶ τὴ γλυκειὰ γιὰ ἕνα πατέρα χαρά, νὰ σὲ ἰδῶ σύζυγο καὶ μάνα!....

« Ἀποφάσισα, Εὐδοξία μου, ἐξηκολούθησε νὰ τῆς λέῃ ὁ ψεύτης, ὁ ὑποκριτής, νὰ σὲ παντρέψω μὲ ἄνθρωπο ποῦ θὰ σὲ ἀγαπᾷ καὶ θὰ φροντίζῃ γιὰ σὲ σὰν δεύτερος πατέρας.... Καὶ ἄν, παιδάκι μου,—ποῦ δὲ τὸ πιστεύω—σὰν νέα καὶ σὺ ἀγαπᾷς κανένα, σὲ συμβουλεύω νὰ τὸν λησμονήσῃς κι' ὅλη σου τὴν ἀγάπη, ὅλη σου τὴν καρδιά, νὰ τὴν δώσῃς τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ὁ πατέρας σου σοῦ βρῆκε γιὰ σύζυγο, καὶ ὁποῦ εἶνε νέος εὐγενικός, πλούσιος καὶ ἄξιος γιὰ σέ.... Ναί, Εὐδοξία μου! ἂν ἀγαπᾷς κανένα λησμόνα τον κι' ἀνάγκασε τὴν τρυφερή σου καρδιὰ ν' ἀκούσῃ τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα σου... καὶ δὲ θὰ τὸ μετανοιώσῃς!....»

Ἡ δύστυχη κόρη ποῦ τὸν ἄκουγε ὡς τώρα μὲ μεγάλη ὑπομονὴ δὲ μπόρεσε πλειὰ νὰ κρατηθῇ. Τὰ δάκρυα ἐτρέχανε ποτάμια ἀπὸ τὰ μάτια της καὶ ἔτρεμε σὰν τὸ φυλλοκάλαμο ὅταν τὸ δέρνῃ ὁ ἄνεμος. Κάθε ἐλπίδα της ἐχάνετο πλειά! Ἐκεῖνα τὰ ὑστερνὰ λόγια τοῦ πατέρα της σὰν δίκοπο μαχαίρι ἐσφάζανε τὴν καρδιά της, ἐσπαράζανε κάθε εὐγενῆ της πόθο, κι' αἴσθημα, ἐνέκρωναν τὴν ἀγάπη της. Τὴν ἀγάπη της!... ποῦ τὴν ἤθελε πάντα νὰ ζῇ, πάντα νὰ βασιλεύῃ 'ς τὴ μέση τῆς καρδιᾶς της ἀκαίρρκ,αἰώνια, ἀτέλειωτη, ἀγνή, περήφανη, χωρὶς κανεὶς ποτὲ νὰ τὴν μολύνῃ, χωρὶς τίποτε νὰ μπορέσῃ νὰ τὴν νικήσῃ, νὰ τὴν ἐξαλείψῃ, νὰ τὴν λιγοστεύσῃ!.....

Ἔκρυψε μὲ τὰ δυό της χέρια τὸ πρόσωπο κι' ἔκλαιγε σὰν μωρὸ παιδί. Τίποτε δὲ συλλογόταν πλειά! μαύρη καταχνιά, κατά-

μαυρη, ἐπλάκωσε τὸ νοῦ της κι' ἀπὸ τὰ κλεισμένα της, τὰ θολά της μάτια, περνοῦσαν σὰν φαντάσματα μαῦροι σταυροί, φέρετρα, μνήματα.....

Ὁ πατέρας της δὲν ἐσυγκινήθηκε ὁλότελα ποῦ τὴν ἔβλεπε σ' ἐκείνη τὴν ἀξιολύπητη κατάστασι! μάλιστα ἄφρισε σὰν τὸ λυσσασμένο λύκο, ἔκαμε κίνημα ποῦ ἐφανέρωνε τὴ σταθερή του ἀπόφασι, ἐσίμωσε τὴν κόρη του, ἔδραξε τὸ χέρι της καὶ σειόντάς το τῆς εἶπε:

— Τί ἔπαθες πάλι, Εὐδοξία, καὶ κλαῖς; Σοῦ συνέβηκε τίποτα; Ἔλα, ἂς μὴ χάνουμε καιρό; θὰ μοῦ πῆς τέλος πάντων ἂν παραδέχεσαι ὅσα σοῦ εἶπα, ναί, ἢ ὄχι;

Ἡ κόρη ἔκλαιγε περισσότερο καὶ ἡ φωνή της ἐπνιγότανε 'ς τὸ λαιμό της. Δὲν τολμοῦσε νὰ πῇ ὄχι καὶ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ πατέρα της ἔκαμε κίνημα γιὰ νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ τὴν κράτησε ὁ κόντες λέγοντά της ἀπότομα:

— Ποῦ θὰ πᾷς;

— Εἶμαι ἄρρωστη, πατέρα!

— Ἀπάντησέ μου πρῶτα κι' ἔπειτα πηγαίνεις καὶ πλαγιάζεις, μὲ ψεύτικο χάδιο καὶ γλύκα τῆς εἶπε. Τὸν θέλεις γιὰ ἄνδρα σου ἐκεῖνον ποῦ σὲ ζήτησε;

Ἡ δυστυχισμένη ἀπεφάσισε ν' ἀπαντήσῃ, γιατὶ ἔβλεπε πῶς δὲ μποροῦσε νὰ κάμῃ ἀλλοιῶς. Ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλη της τὴν ἀπόφασι τῆς ἔλειπε ἡ φωνὴ κι' ἐκίνησε ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι...

— Ὄχι, αἴ!;.. Τυφλωμένος πλειὰ ἀπὸ θυμὸ ἐφώναξεν ὁ κόντες κι' ἄφισε νὰ ξεχειλίσῃ ἡ λύσσα ποῦ τὸν ἔπνιγε.

— Ὄχι! τρίζοντας τὰ δόντια ἔλεγε, ὄχι! γιατί ἀγαπᾷς τὸν Πέτρο, ἀλήθεια;.., Ἔδραξε μὲ ὁρμὴ τὴν κόρη του ἀπο τὸ χέρι, τὴν ἔουρε ἄπονα μπροστὰ 'ς ἕνα τραπέζι καὶ ἀναγκάζοντάς την νὰ τὸν κυττάζῃ, ἀφαίρεσε ἀπότομα ἕνα μανδῆλι καὶ ἐξεσκέπασε 'ς τὰ κλαμένα μάτια τῆς Εὐδοξίας τὼχρὸ κεφάλι τοῦ ἀγαπημένου της, λέγοντας ἐν ταύτῳ:

— Ἀφοῦ ἀγαπᾷς τόσο πολύ, ὥστε τίποτε δὲν εἶνε ἱκανὸ νὰ σὲ κάμῃ ν' ἀλλάξῃς γνώμη, δὲ θέλω ἐγώ, ὁποῦ δὲν ἔχω κανένα 'ς ἐσὲ δικαίωμα, γιατὶ δὲν εἶμαι πατέρας σου, νὰ σὲ βασανίζω περισσότερο..... Νὰ ὁ ἐραστής σου! δὲν εἶνε αὐτός;..... Ὁρίστε πόσο καλὸς εἶμαι, σᾶς ἀφίνω μονάχους ἐδῶ καὶ πέστε ἐλεύθερα, χωρὶς κανένα φόβο, τὰ τρυφερά σας μυστικά..... ἐμπρὸς τελείωσε τὸ ἔγκλημα, ἐξακολούθησε τὴν ἀτιμία τῆς μάνας σου.... *ρόθα*!....

Μία μόνη σπαραχτικὴ φωνὴ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ στόμα τῆς νειᾶς ὅταν ἄκουσε τὴ φοβερὴ ἐκείνη λέξι *ρόθα*, κι' ὅταν εἶδε μπροστά της μὲ μάτια γουρλωμένα τὸ κομμένο κεφάλι!... Ἕνα *ἄ!* κλαῦμένο κι' ἀπελπιστικὸ ποῦ ἔκλειε ὅλη της τὴ θλῖψι ἐφώναξε, τὸ πρόσωπό της ἐζάρωσε ἀπὸ φρίκη καὶ τρόμο κι' ἔπεσε κάτω ἀναίσθητη..... Ὁ πατέρας της ἐγέλασε εὐχαριστημένος σὰν τὴν εἶδε ξαπλωμένη ξερή, χωρὶς λαλιά, ἔφυγε κι' ἐκλείδωσε τὴν κάμαρα λέγοντας:

— Ἂν ἤσουνα θυγατέρα μου ἴσως θὰ 'σ ἐλυπόμουνα. Ἀλλὰ δὲν εἶσαι καὶ δὲ μὲ νοιάζει ὁλότελα!.... Ἐκδικήθηκα τέλος πάντων!..

* * *

Τέσσεραις ὥραις ἔμεινε ἀναίσθητη ἡ Εὐδοξία. Ὅταν συνῆλθε μιὰ ἀδύνατη ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου ποῦ ὁλονέα ἐκρυβότανε ὀπίσω ἀπὸ τὸ βουνό, ἐφώτιζε μὲ κόκκινη ὠχρὴ λάμψι τοὺς τοίχους τῆς κάμαρας καὶ τὸ νεκρὸ κεφάλι τοῦ Πέτρου.

Τὰ μάτια τῆς κόρης ἐπέσανε ἀμέσως 'ς τὸ τραπέζι καὶ βλέποντας τί ἦταν ἐκεῖ. ἄρχισε ξάφνω ἀλλόκοτα νὰ γελᾷ καὶ νὰ κτυπᾷ ταῖς παλάμαις.

Τὸ λογικό της ἐταράχτηκε, ἦταν τρελλή! κι' ἐγελοῦσε ἡ ἄμοιρη μὲ τὴ συφορά της, ἐχαιρότανε γιὰ τὸ σπαραχτικὸ θέαμα!. Πόσο ἄλλαξε γιὰ τέσσεραις ὥραις! Περίεργο! ἀγνώριστη ἐκατάντησε.... Τὸ τόσο ἥμερο, τὸ τόσο γλυκὸ καὶ ζωηρό της βλέμμα ἐθόλωσε κι' ἐγίνηκε ἄγριο καὶ σκοτεινό! Ἡ ροδοκοκκινάδα τοῦ προσώπου της ἐχάθηκε μαζὶ μὲ τὸ λογικό της καὶ τὸ μικρό της στοματάκι ποῦ αἰώνια τὸ στόλιζε ἀθῶο, μαγευτικό, σεμνὸ χαμόγελο, ἄχ! ἀνοίγει τώρα ὡς ταὐτιά της, γιὰ νὰ γελάσῃ ἠχηρὰ τὸ ἀναίσθητο γέλοιο τοῦ τρελλοῦ!.... Ὅποιος τὴν ἔβλεπε θὰ τὴν λυπότανε. Τὰ ξέπλεκα μπερδεμένα μαλλιά της τᾷχε ριγμένα ὀπίσω 'ς ταῖς μαρμαρένιαις πλάταις της, καὶ τὸ παρθενικό της στῆθος ποῦ τὸ εἶχε γυμνὸ τὸ ἔδερνε φοβερή, ἀνήμερη τρικυμία κι' ἀνεβοκατέβαινε ἀδιάκοπα σὰν τὸ φουσκωμένο ποτάμι... Ἔτρεχε ὁλόγυρα 'ς τὴν κάμαρα κι' ὅταν ἀπόστασε ἐστάθηκε σὲ μιὰν ἄκρα. Ἐσταύρωσε τὰ χέρια καί;

— Ὦ! θεέ μου! ἔλεγε, τί σκοτάδι εἶνε τοῦτο... ἀλλὰ καὶ τί νεκρικὴ μυρουδιά!... Ποῦ νᾶμαι;

Ἄπλωσε τὰ χέρια της κι' ἐξηκολούθησε νὰ λέῃ μὲ φωνὴ μεγάλη κτυπῶντας καὶ τὰ πόδια:

— Ἀνοῖχτέ μου νὰ φύγω. Δὲ βαστῶ πλειὰ ἐδῶ μέσα..... καλὲ κουροὶ εἴσαστε! δὲν ἀκοῦτε; Ἀνοιξέ μου, πατέρα μου...Μὰ ἐγὼ δὲν ἔχω πατέρα! ἡσυχάζοντας κι' ἀγάλια γέρνοντας τὸ κεφάλι εἶπε ταπεινὰ καὶ μὲ παράπονο καὶ τἄγρια της τὰ μάτια σὰν βρύσαις ἐτρέχανε..... Ἡ τρικυμία ἐγαλήνευσε γιὰ λίγο!...

— Δὲν ἔχω πατέρα, ἔλεγε, ὄχι, εἶμαι *ρόθα*! Τί;... ναί! ναί! μοῦ τὸ εἶπε ἐκεῖνος ποῦ τόσο ἀγαποῦσα!.... Ἀλλὰ καὶ τέτοια ἂν εἶμαι τί φταίω ἐγώ;... Ὦ! σκληρέ, ἀντὶς νὰ μὲ βασανίζῃς ἄνοιξέ μου καὶ πές μου, ὠνόμασε τὸν ἀληθινὸ πατέρα μου, ἀφοῦ δὲν εἶσαι σύ..... πές μού τον γιὰ νὰ τὸν γνωρίσω, γιὰ νὰ τοῦ πῶ τὸν πόνο μου.... Σὰν γονιὸς θὰ λυπηθῇ τὸ παιδί του.... Ἀλλά... ποιός ξέρει! μπορεῖ νᾶνε κι' αὐτὸς πεθαμένος σὰν τὴ μάνα μου.... Συφορά μου! μονάχη λοιπὸν εἶμαι;... παντέρημη βρίσκομαι 'ς τὸν κόσμο;... πῶς, δὲν ὑπάρχει καὶ κανένας νὰ λυπᾶται ταῖς δύστυχαις νόθαις;.. αἴ;.... Χά, χά, χά, ἐθυμήθηκα, ἐθυμήθηκα! Ναί, ὑπάρχει ἕνας ὁποῦ μὲ ἀγαπᾷ.... ὁ Πέτρος!... Μὲ ἀγαπᾷς, ψυχή μου;..... Γονατίζοντας ξάφνω μπροστὰ 'ς τὸ τραπέζι καὶ τὸ νεκρὸ κεφάλι τοῦ ἀγαπημένου της χαδεύοντας, ἔλεγε τρυφερά.

— Πῶς, δὲ μοῦ μιλεῖς;... καὶ σύ εἶσαι κακιωμένος μ' ἐμέ; ἢ δὲ μὲ καταδέχεσαι πλειὰ γιατὶ εἶμαι νόθα;..ἄχ! ἔτσι θᾶνε!.. Ἄκου, ἀγάπη μου...εἶπα τοῦ πατέρα μου.. μὰ γιατὶ δὲ μοῦ μιλεῖς;... λέγε μου μὲ ἀγαπᾷς;.... φίλιε με λοιπὸν τότε.... νά.... ὅπως σὲ φιλῶ ἐγώ, ζωή μου!..... Ἄχ! μάνα μου τί εἶνε τοῦτο;

Ἀναταράχτηκε, ἔσπρωξε μακρυά της μὲ ἀηδία τὸ κεφάλι ποῦ τρυφερὰ τὸ ἔκλειε 'ς τὴν ἀγκάλη της κι' ἐφώναζε:

— Τί εἶνε ἐκεῖνο ποῦ τὸ ἀγκάλιαζα καὶ ποῦ τοῦ ἐμιλοῦσα;... Γιὰ ψυχικό... βγάλτε με ἀπὸ αὐτὸ τὸν τάφο... λυπηθῆτέ με..... Πατέρα!... μὰ ἔχω πατέρα;... δὲν εἶμαι *ρόθα*;... Καὶ τὰ δάκρυα ἐπνίγανε πλειὰ τὴ φωνή της κι' ἐρχόντανε φωτειναῖς στιγμαῖς 'ς τὸ σκοτεινό της νοῦ, ποῦ ἐσκεφτότανε ἐκείνη τὴ λέξι, ποῦ ἄσπλαχνα ἔρριξε 'ς τὸ πρόσωπο τῆς θυγατέρας του ἕνας κακοῦργος πατέρας . . . . . .

. . . . . .

Τρεῖς ὁλάκεραις μέραις καὶ νύχταις ταῖς πέρασε πότε παραμιλῶντας καὶ χαδεύοντας τἀναίσθητο κεφάλι τοῦ ἀγαπημένου της, καὶ πότε δέρνοντας τὰ στήθια καὶ τὸ κεφάλι της. Δὲν ἔβαζε 'ς τὸ στόμα της οὔτε φαγὶ οὔτε πιοτό, κι' ἐκατάντησε ἡ δύστυχη σκέλεθρο, ποῦ ἐκίναε σὲ οἶκτο καὶ τὴ σκληρότερη καρδιά....

Ἔκλεισε τέλος τὴν τέταρτη μέρα τὰ μάτια της ποῦ ἐχάσανε πλειὰ κάθε ζωὴ κι' ἐβυθίστηκε σὲ ὕπνο βαθύ. Ὁ πατέρας της τότε μὴ ἀκούοντας πλειὰ φωναῖς καὶ θόρυβο ἔκραξε τὴν πιστὴ παραμάνα καὶ τῆς λέει μὲ ἀπάθεια:

—Νά, Γιώργαινα, τὸ κλειδὶ καὶ πήγαινε νὰ ἰδῇς τί κάνει ἡ Εὐδοξία. Καὶ κάμε της ὅσαις περιποιήσεις μπορέσῃς, γιὰ νὰ ζήσῃ ἀκόμα κάμποσο καιρό.....

Ἡ δύστυχη γρηᾶ ποῦ ἀνάστησε τὴν κόρη καὶ τὴν θεωροῦσε σὰν παιδί της μὲ γόνατα λυμένα καὶ μὲ τὰ δάκρυα 'στὰ μάτια, ἐπῆρε ἕνα φῶς—γιατὶ ἦταν νύχτα—κι' ἐμπῆκε 'ς τὴν κάμαρα. Ἔφοιξε βλέποντας τὴν τρυφερὴ παρθένα ξαπλωμένη κάτω 'ς τὸ πάτωμα, χλωμή, ἀναμαλλιασμένη, μὲ σχισμένα φορέματα καὶ νὰ κοιμᾶται ὕπνο ἀνήσυχο, ταραγμένο.

— Ἄχ! πῶς κατάντησες, Εὐδοξία! δὲν εἶνε Θεὸς 'ς τοὺς οὐρανούς; στενάζοντας ἐπρόφερε ἡ γρηᾶ κι' ἐγονάτισε μπροστὰ 'ς τὴν τρελλή. Ἀπίθωσε ἐλαφρὰ τὰ χείλη της 'ς τὸ ζαρωμένο μέτωπο τῆς κόρης κι' ἐστάθηκε κυττάζοντάς την λυπητερά. Ἔξαφνα ἡ κοιμισμένη ἀναταράζεται, ἀνοίγει τὰ μάτια της καὶ στρέφοντας περίλυπα γύρω τὸ βλέμμα:

— Ἄχ! ἐψιθύρισε.

Ἡ παραμάνα τῆς ἔπιασε τὰ χέρια καὶ σκύβοντας 'ς τὸ ἀχνὸ πρόσωπό της:

— Τί ἔχεις Εὐδοξία μου; τῆς λέει.

— Ὦ! ποιὰ εἶσαι; κυττάζοντας τὴ γρηᾶ μὲ περιέργεια, εἶπε, ἡ τρελλή.

— Ἡ Γιώργαινα, κόρη μου, ἡ παραμάνα σου...δὲ μὲ γνωρίζεις; Τί ἔχεις παιδί μου; κάνε κουράγιο κι' ὅλα θὰ περάσουνε.

— Εἶμαι νόθα! εἶμαι νόθα! κλαίγοντας σπαραχτικὰ ἐφώναζε ἡ Εὐδοξία, κι' ἐρίχτηκε 'ς τὴν ἀγκάλη τῆς γρηᾶς.

— Ὄχι, παιδί μου, δὲν εἶσαι νόθα, ὄχι!...

— Δὲν εἶμαι;! καὶ πῶς τὸ ξέρεις;.....

Ὦ! πές μου, Γιώργαινα....

Ἡ παραμάνα ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ γνωστὴ 'ς τὴν κόρη τὴν ἀθῳότητα τῆς μάνας, ἐλπίζοντας μήπως μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ξαναγυρίσῃ τὸ λογικό 'ς τὴν Εὐδοξία. Ἄρχισε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ νὰ τῆς λέῃ:

— Ὁ πατέρας σου, Εὐδοξία, τὴ στιγμὴ ποῦ σοῦ ἔδινε σὰν δῶρο τὸ κομμένο κεφάλι τοῦ Πέτρου σὲ εἶπε *ρόθα*... Σ' ἐκάλεσε δηλαδὴ μὲ τὸ πειὸ ἄτιμο ἐπίθετο καὶ γιὰ τὸν ἀτιμότερο ἄνθρωπο τοῦ κόσμου... Τὸ θεριὸ δὲν ἀρκέστηκε 'ς τὸ κακούργημά του, παρὰ ἤθελε καὶ μὲ τὸ αἰσχρότερο ὄνομα νὰ προσβάλῃ μιὰ ἀθῷα καὶ νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχία μιᾶς νεκρᾶς τῆς μάνας σου, ποῦ ἀπὸ χρόνια κοιμᾶται 'ς τὸ μνῆμα.

«Ἐκεῖνος, Εὐδοξία μου, ποῦ σὲ εἶπε *ρόθα* καὶ ποῦ 'ς ἔκαμε τρελλὴ εἶνε ὁ πραγματικός σου πατέρας, εἶνε ὁ φονιᾶς τῆς μάνας σου! Τὸν καιρὸ ποῦ ἡ μακαρίτισσα τὸν στεφανώθηκε ἤτανε νειὰ σὰν ἐτέ· ἀγαποῦσε κι' ἐκείνη κι' ἔφτιανε μὲ τὴν ἀθῷα της φαντασία, ὅ τι ποθεῖ, ὅ τι ὀνειρεύεται κάθε ἄδολη κι' εὐγενικὴ καρδιά.... Ἀλλὰ τῆς ἔμελλε, κόρη μου, νὰ κλίνῃ κι' αὐτὴ τὸ κεφάλι 'ς τὸ σκληρὸν πεπρωμένον της! Ὁ πατέρας της — ποῦ σὰν ἄρχοντας ἔμοιαζε τοῦ δικοῦ σου — τὴν ἀνάγκασε νὰ στεφανωθῇ τὸν κόντε καὶ νὰ ἑνώσῃ τὴν τρυφερή της ὕπαρξι μ' ἕνα ξεμωραμένο γερόντιο.... Τὸν ἄκουσε· ἔθαψε βαθειὰ 'ς τὰ στήθη της τὸν ἔρωτά της, ἔσβησε μὲ ποτάμια δάκρυα τὴ φλόγα τῆς ἀγάπης της κι' ἀπεφάσισε σταθερὰ νὰ κάμῃ τίμια τὸ χρέος της, ὅπως τῆς τὸ ἔγραψεν ἡ μοῖρά της.

«Ἀλλὰ γιὰ κακή της τύχη ἐκεῖνος ποῦ τὴν ἀγαποῦσε δὲν τὴν ἄφινε ἡσυχη. Αἰώνια τὴν ἐνοχλοῦσε μὲ γράμματα ποῦ τῆς ἐθυμίζανε τὴν πρώτη της ἀγάπη, καὶ γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὸν ἔμπασε μιὰ βραδυὰ κρυφὰ 'ς τὴν κάμαρά της κι' ἐκεῖ μπροστὰ 'ς ἐμὲ κλαίοντας, γιατὶ τὸν ἀγαποῦσε, τοῦπε μὲ λόγια πικρὰ καὶ αὐστηρὰ νὰ μὴ τρέφεται μὲ μάταιαις ἐλπίδες, καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ τῆς κάμῃ ὅρκο φρικτὸ πῶς δὲ θὰ τὴν ἐνοχλήσῃ πλειά!...

«Μὰ ὁ πατέρας σου ποῦ εἶχε ὑποψίαις πῶς ἦταν ἐραστής της καὶ τὸν φύλαγε ὁλοῦθε, ὅταν τὸν εἶδε πῶς βγαίνε ἀπὸ τὸ σπίτι του τὸν ἐφόνευσε ἄνανδρα...

«Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἤτανε γκαστρωμένη ἐσέ, καὶ νομίζοντάς την ἔνοχο, τὴν ἐσκότωσε τὴ στιγμὴ ποῦ γεννήθηκες, γιὰ νὰ μὴ σὲ ἰδοῦνε οὔτε μιὰ στιγμὴ τὰ μάτιά της!..

— Λοιπὸν δὲν εἶμαι *ρόθα*;! χαρούμενη ἐφώναζε ἡ δυστυχισμένη τρελλή.

— Εἶσαι *ρόθα*!! ἀκούγεται ἔξαφνα φωνὴ βάρβαρη, ἀνοίγεται μὲ βία καὶ θόρυβο ἡ πόρτα τῆς κάμαρας, καὶ μπαίνει μὲ ὁρμὴ καὶ μὲ τυφλὸ θυμὸ ὁ κόντες, ποῦ ἡ ἀργοπορία τῆς Γιώργαινας τοῦ ἐγέννησε ὑποψίαις κι' ἄκουσε τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας. Ναί! εἶσαι *ρόθα* κι' ἄτιμη σὰν τὴ μάνα σου, ποῦ αὐτὴ ἡ παληόγρηα ἦλθε νὰ σοῦ τὴν παινέσῃ.....

Ἡ Εὐδοξία 'ς τὸν ἀπαίσιο ἦχο τῆς φωνῆς ἐκείνης ἔξανάπεσε 'ς τὴν πρώτη της κατάστασι, τὴν ἐκυρίευσε φόβος ἀπερίγραπτος καὶ σὰν νὰ ἐγύρευε βοήθεια ἄπλωσε τὰ χέρια της καὶ ἔπιασε τὸ κεφάλι τοῦ Πέτρου...

Ἐγλυκοχάραζε τὴ στιγμὴ ἐκείνη καὶ χαρούμενα τὰ πουλιὰ ἐψάλανε τὸ πρωϊνό τους εὔθυμο ᾄσμα, πετῶντας ζευγαρωτὰ ἀπὸ κλαδὶ σὲ κλαδί. Ἡ δυστυχισμένη κόρη βλέποντας μπροστά της τὴν ἀγριεμμένη καὶ ἀπειλητικὴ μορφὴ τοῦ πατέρα της, καὶ νοιώθοντας 'ς τὰ χέρια τὸ μαρμαρωμένο νεκρὸ κεφάλι δὲ μπόρεσε πλειὰ νὰ βαστάξῃ. Ἐτινάχτηκε δυὸ φοραις, ἄφισε φωνὴ μεγάλη κι' ἔπεσε κάτω νεκρή!... Ὁ μεγάλος φόβος ἐφόνευσε τὸ ἀδύνατο καὶ ἐξηντλημένο σῶμά της κι' ἔστειλε τὴν ἄγια της ψυχὴ νὰ ἡσυχάσῃ μὲ ταῖς ψυχαῖς τῆς μάνας της καὶ τοῦ Πέτρου..... 'ς τὴν ἀγκάλη ἐκείνου τοῦ μεγάλου καὶ δικαίου κριτή, ποῦ μιὰ μέρα θὰ τιμωρήσῃ ὅπως τοὺς πρέπει γιὰ ὅσα ἐκάμανε τὸν κόντε καὶ τὸν Ἀντζουλέτο, ποῦ ἐπέθαναν ἀμετάνοιωτοι, σὰν σκυλιά, χωρὶς νὰ βρεθῇ ἕνας ἄνθρωπος νὰ τοὺς κλάψῃ.... Χωρὶς νὰ βρεθῇ ἕνας ἄνθρωπος νὰ λυπηθῇ εἰλικρινὰ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ κόντε Μ., ποῦ ἔσβυσε μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ ἡ γενεά του..... Ποῦ ἡ περιουσία του σὲ λίγα χρόνια ἐξαφανίστηκε, ἐσκορπίστηκε.... καὶ τὸ μέρος, ποῦ ἦταν ἀγέρωχα ὑψωμένο τὸ μεγάλο του ἀρχοντικὸ παλάτι ποῦ ἡ ἐρήμωσι καὶ ἡ κακοκαιριαὶς τὸ γκρεμίσανε, ἐκατάντησε ἀπάτητο κι' ἔλαβε μιὰ ὄψι ἄγρια καὶ μελαγχολική, ποῦ ἀκόμα καὶ σήμερα οἱ ἁπλοὶ χωρικοὶ διηγοῦνται πῶς κατοικεῖται ἀπὸ φαντάσματα, μὲ ὅλο τὸ σταυρὸ ποῦ ἐβάλανε οἱ πρόγονοί τους..... ποῦ γυρμένος κιντυνεύει ἀπὸ μέρα σὲ μέρα νὰ πέσῃ κι' αὐτός!....

Ζάκυνθος ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

(ΤΕΛΟΣ)

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ Κ. ΦΕΛΤΩΝ

ΚΒ'

Ἐν τινι συμποσίῳ δοθέντι παρὰ τοῦ ποιητοῦ Λόγκφελλω ἐν τῇ ζωγραφικωτάτῃ αὐτοῦ ἐπαύλει πρὸς τιμὴν λογίων τινων Ἄγγλων, ὁ Φέλτων διηγήθη ἡμῖν τὰς πρώτας του ἐντυπώσεις ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας.

— Ὅταν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἶπεν ὁ Φέλτων, εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς ἀνεμνήσθην τῆς *Παράλου* καὶ τῶν κεκμηκότων καὶ λίαν βαρυθύμων αὐτῆς ναυτῶν οἵτινες ἔφερον τὰ νέα τῆς ἥττας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς δόξης τοῦ Λυσάνδρου, καὶ ὧν οἱ θρῆνοι καὶ αἱ οἰμωγαὶ ἠκούοντο ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως..... Ἅμα ὁ περιηγητὴς θέσῃ τὸν πόδα του ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Παλλάδος καὶ ἀναπνεύσῃ τὴν Ἑλληνικὴν αὔραν, ἀμέσως ἡ φαντασία του μεταφέρει αὐτὸν πρὸς τὴν παρελθοῦσαν δόξαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἀντὶ τῶν νῦν πτωχῶν χωρικῶν παρίσταντο ἐν τῇ φαντασίᾳ μου οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, ὧν ἡ θορυβώδης δημοκρατία ἔσεισεν ὁλόκληρον τὸν κόσμον· καὶ ἀντὶ ἐρειπίων ἔβλεπον τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἀγάλματα ὡς εὑρίσκοντο ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Περικλέους. Τοῦτο ἴσως εἶνε ἐνθουσιασμός, ἀλλὰ τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματά μου, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθην τὴν Ἀττικήν..... Ἐν Ἀθήναις, ἐξηκολούθησεν ὁ Φέλτων, δὲν ὑπάρχει κράμα ἀρχαίας, μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς ἢ γλυπτικῆς. Ἐν Ρώμῃ ἀπαιτεῖται μεγίστη πεῖρα ὅπως διακρίνῃ τις τὰ ἀρχαῖα, διότι πολλάκις ταῦτά εἰσι κεκαλυμμένα διὰ τῶν νεωτέρων· ὥστε τὸ ἀπόφθεγμα Sub Roma, Romam quaerito δὲν ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς Κατακόμβας. Ἐν Ἀθήναις τὰ πάντα εἰσὶν ἀρχαῖα· ταῦτα ἵσταντοι μόνα, διότι καὶ αὐταὶ αἱ οἰκίαι τῆς νεωτέρας πόλεως κεῖνται λίαν ἀπωτέρω τῶν ἐρειπίων. Ἐν τῇ Ἀκροπόλει οὐδὲ ὁ ἐλάχιστος βηματισμὸς δύναται νὰ διακόψῃ τὰς σκέψεις τοῦ ἐπισκέπτου. Ἐν τῇ Ἀγορᾷ ἔνθα τὸ πλῆθος συνωστίζετο πυκνὸν καὶ ἐν μεγάλῃ ἀνυπομονησίᾳ, νῦν μόλις δύναταί τις νὰ ἴδῃ χωρικὸν ὁδηγοῦντα τὴν ἡμιόνόν του. Ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ δὲν ὑπάρχουσι δικαστήρια... Ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὰ αἰσθήματά μου, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθην τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐξ ὧν ὁ ὕψιστος πολιτισμὸς διεδόθη ἐν ὅλῳ σχεδὸν τῷ κόσμῳ, καὶ πρὸς τὸ ἔξοχον μεγαλεῖον τῶν ὁποίων ἑκατομμύρια προσῆλθον, ὅπως προσφέρωσι τὴν λατρείαν των.

«Καὶ ὅμως πολλοὶ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν ὅταν ἀπέρχωνται εἰς Εὐρώπην ἀμελοῦσι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ σπουδαιότατον ἐκεῖνο μέρος τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἐμὴν ἰδέαν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνωμεν καὶ θερμῶς νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς περιηγητάς, ὅπως ἐπισκέπτωνται τὰς ἀρχαίας καὶ νέας Ἀθήνας τῆς Εὐρώπης καὶ τὰς Ἀθήνας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀκολούθως περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ φιλελλήνων ὁ Φέλτων ἐξεφράσθη οὕτωσί.

«Διαρκούσης τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ Ἑλλὰς ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχῃ ἐνταῦθα πολλοὺς φίλους. Ἰδίως δὲ Ἐβερετ, ὁ Οὐέβστερ, ὁ Κλέυ καὶ ὁ Χάου εἰργάσθησαν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶτα στρέφων τὸν λόγον πρὸς ἐμὲ ἐξηκολούθησε λέγων· — Φρονῶ ὅτι ὀλίγιστοι τῶν ὑμετέρων συμπολιτῶν γνωρίζουσι λεπτομερῶς τί οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔπραξαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε λίαν λυπηρὸν ὅτι ὁ κ. Τρικούπης σχεδὸν οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖται τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του. Ὁ Ἐβερετ εἰργάσθη πλείονα παντὸς ἄλλου· εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ ἐν Ἀμερικῇ φιλελληνισμοῦ, τὸ δὲ ὄνομά του πρέπει ἀπαντες οἱ Ἕλληνες νὰ προφέρωσι μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης. Ὁ Οὐέβστερ καὶ ὁ Κλέυ, οἱ δύο οὗτοι πολιτικοὶ γίγαντες καὶ μέγιστοι ρήτορες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὑπεστήριξαν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ κοινοβουλίῳ εὐθαρσῶς καὶ ἀνδρείως τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων καὶ κατεδίκασαν τὴν Εὐρώπην διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀναλγησίαν της. Καὶ πράγματι ἦτο αἴσχος διὰ τὴν Χριστιανικὴν Εὐρώπην νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ τῶν Τούρκων πρὸς βλάβην τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Χάου, ἐξηκολούθησεν ὁ Φέλτων, ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν στερρὰν ἀπόφασιν, ὅπως ἀποθάνῃ ἐκεῖ. Ἀλλὰ ἡ καλή του τύχη διεφύλαξεν αὐτόν· ὅτε δ' ἐπανῆλθεν εἰς Ἀμερικὴν ἐγὼ ἤκουσα αὐτὸν ἐνθουσιῶν νὰ λέγῃ· Οὐδέποτε ἤλπιζον τοιαύτην αὐταπάρνησιν, τοσοῦτον θάρρος παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Οὗτοι ἐπολέμησαν ἀνδρείως καὶ ἔδειξαν τῷ κόσμῳ ὅτι ἀληθῶς εἰσιν ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν προγόνων των.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἄνω εἰρημένων φιλελλήνων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, οἵτινες διὰ τοῦ καλάμου των ἠλέκτρισαν σύμπασαν τὴν Ἀμερικήν. Τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ποιήματα τοῦ Χάλλεκ, Μπράϊαντ καὶ ἄλλων ἀποπνέουσι μέγαν φιλελληνισμόν. Λυπηρὸν δὲ ὅτι δὲν μετεφράσθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Ταῦτα πάντα ὤφειλον οἱ Ἕλληνες νὰ γνωρίζωσιν. Τὸ Ἱστορικὸν Δοκίμιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Χάου δὲν ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῇ εἰς τὴν Ἑλληνικήν; Τοῦτο ἔσεται σπουδαῖον βοήθημα διὰ τὸν μέλλοντα νὰ συγγράψῃ ἀμερολήπτως καὶ ἐν ἐκτάσει τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως. Ὁ Χάου περιγράφει τὰ γεγονότα καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν περιδοξοτάτων ἐπαναστατῶν ὡς ἀντελήφθη αὐτῶν· καὶ φρονῶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ξένων περιέγραψε μετὰ μείζονος ἀνεξαρτησίας καὶ ἀληθείας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ὅσον ὁ Δρ. Χάου.

Ἡ Εὐρώπη ἐφάνη ἀγνώμων πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἀληθεύει ὅτι ὁ αἰὼν ἡμῶν εἶνε αἰὼν *συμφέροντος*· ἀλλ' οὐδεὶς ἤλπιζεν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Εὐρώπη ἤθελέ ποτε φθάσει εἰς τοιαύτην ἀπόγνωσιν, ὥστε νὰ βοηθήσῃ ὀρδὰς βαρβάρων πρὸς καταστροφὴν ἔθνους, οὗτινος οἱ πρόγονοι ὑπῆρξαν οἱ διδάσκαλοι σύμπαντος τοῦ κόσμου. Ἡ Ἑλλὰς ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε ἀξία τῶν ἡμετέρων συμπαθειῶν, τῆς ἡμετέρας βοηθείας· καὶ σᾶς λέγω εἰλικρινῶς ὅτι ἂν ποτε ἐγερθῇ καὶ πάλιν κατὰ τῶν τυράννων της, ἡ Ἀμερικὴ θὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος ὑπὲρ αὐτῆς. Οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ καταστραφῇ παρ' ἔθνους, ὅπερ διετέλεσεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς θρησκείας.

Τοιαῦτα ἐν ὀλίγοις εἶπεν ὁ Φέλτων ἐνθουσιῶν· ἅπαντες δὲ ἠκροῶντο αὐτοῦ μετὰ θρησκευτικῆς οὕτως εἰπεῖν εὐλαβείας. Ἡμεῖς δὲ οὐδέποτε ἠγέρθημεν ἐκ τραπέζης ἀνδρῶν διακεκριμένων ἔν τε τῇ φιλολογίᾳ καὶ ταῖς ἐπιστήμαις μετ' αἰσθημάτων φαιδρότητος καὶ συμπαθείας ὁμοίων ἐκείνοις, μεθ' ὧν ἠγέρθημεν ἐκ τῆς τοῦ ποιητοῦ Λόγκφελλω.

ΚΓ'

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰκνουαρίου 1860, παραιτηθέντος τοῦ Πρυτάνεως[1] τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας διδάκτορος Οὐώκερ ἕνεκα τῆς πασχούσης αὐτοῦ ὑγείας, ἡ κυβερνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἡ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου λαβοῦσαι ὑπ' ὄψιν τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἃς ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην ὁ καθηγητὴς Φέλτων προσήνεγκε τῷ πανεπιστημίῳ, διώρισαν αὐτὸν εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν τοῦ προέδρου.

Ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ τούτῳ ἀκούσματι ἐγράψαμεν εἰς τὸν Φέλτωνα:

«Ὁ εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν τοῦ προέδρου διορισμὸς ὑμῶν μὲ ἐνέπλησε χαρᾶς. Πέποιθα δὲ ὅτι ἐν μέσῳ τῶν νέων καὶ σπουδαίων ὑμῶν καθηκόντων δὲν θὰ λησμονήσητε τὴν γῆν τῆς Παλλάδος.

Ἐξ ἁπάντων τῶν πιστῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ὑπερήσπισαν αὐτὴν ἐν ὥρᾳ μεγίστου κινδύνου ὁ εὔγλωττος πολιτευτὴς Ἔβερετ καὶ ὁ φιλάνθρωπος Χάου ἐπιζῶσιν, ὁ δὲ Οὐέβστερ, Κλέϊ καὶ ἄλλοι δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Ἀλλὰ ἡ Ἑλλὰς ἤδη χαίρει διότι τὸν μανδύαν τῶν περιδοξων ἐκείνων τεθνεώτων περιεβλήθητε νῦν ὑμεῖς, οὗτινος ἡ μεγίστη ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν ὑμετέρων συμπολιτῶν καὶ ἡ κλασικὴ παιδεία θὰ σᾶς ἐνισχύσωσιν ὅπως προσενέγκητε τῇ Ἑλλάδι ἔτι σπουδαιοτέρας ὑπηρεσίας. Εὔελπις ὅτι ἡ ψῆφος τοῦ τοσοῦτον ἀγαπῶντος ὑμᾶς ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι θὰ σᾶς ἀνυψώσῃ καὶ εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ.τ.λ.

Εἰς ἀπάντησιν ἔλαβον τὴν ἑξῆς·

«Ἀγαπητέ μοι Κ....

Ἡ ἐπιστολή σου ἐλήφθη ἐγκαίρως· εὐχαριστῶ διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ φιλικά σου συγχαρητήρια· ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ οἶκτος ἐν τῇ καρδίᾳ σου, παρακαλῶ μὴ πέμπῃς *ἡμᾶς*, ἔστω καὶ μὲ τὰς *πτέρυγας* τῆς ἐπιθυμίας, εἰς Οὐασιγκτῶνα.....

Ἐν τούτοις δύναμαι νὰ σὲ διαβεβαιώσω ὅτι τὰ νέα καὶ σπουδαῖα καθήκοντα, ἅτινα πρόκειται νὰ ἀναλάβω ἐντὸς ὀλίγου, οὐδόλως θὰ μειώσωσι τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα μεγίστην ἀγάπην μου. Οὐδενὸς κόπου θὰ φεισθῶ ὅπως ἐφελκύσω ἔτι μᾶλλον τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην τῶν συμπολιτῶν μου πρὸς λαὸν ὅστις ἠγωνίσθη τοσοῦτον ἀνδρείως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του καὶ ὅστις μετὰ μακρὸν καὶ αἱματηρὸν πόλεμον εἶδε τὰς ἐπιθυμίας του ἐκπληρωθείσας, τὴν ὑπομονήν του ἀνταμειφθεῖσαν καὶ τὰς ἀγωνίας καὶ τὰ μαρτύρια τετρακοσίων ἐτῶν στεφθέντα διὰ θριάμβου.

Ὁ ἀγαπῶν σε Κ. Κ. ΦΕΛΤΩΝ»

Πολλάκις ἐγένετο λόγος ἐν Ἀμερικῇ διατὶ Πρόεδροι τῆς πολιτείας οὐδέποτε ἐξελέγησαν ἐκ τῶν πεπαιδευμένων αὐτῆς ἀνδρῶν. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι μόνος τούτου λόγος εἶνε ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησαν τὸ τοιοῦτον.

Ἄνθρωπος, οἷος ὁ Φέλτων, οὐδέποτε ἤθελεν ἀποβλέψει εἰς τὸ ὕψος θέσεως πολὺ κατωτέρας ἐκείνης, ἣν κατεῖχε ἐν μέσῳ τοῦ Κόσμου, ὃν ἐμόρφωσεν ὁ ἴδιος. Ἀντὶ νὰ πορεύηται αὐτὸς πρὸς τὰ πλήθη, ταῦτα συνωθοῦντο πρὸ αὐτοῦ. Μακρὰν τῶν πολιτικῶν διενέξεων καὶ διαπληκτισμῶν ὁ Φέλτων ἔζη βίον ἐνεργητικὸν καθωραΐζων τὸ μέρος ἐφ' οὗ ἀνεγείρεται τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας, ἡ περίφημος αὕτη σκοπιά, ἀφ' ἧς ἀτενίζει τις πρὸς τὸ μέρος ἔνθα τὸ πρῶτον ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἐζώσθη τὴν σπάθην του καὶ ἔνθα ὁ Πώτναμ ἐπρότεινε τὸ τολμηρὸν σχέδιον, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὸ Βῶνκερ Χίλλ ἔνδοξον μνημεῖον τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνδρείας, καὶ ὑπέδειξε τὴν ὁδὸν τῷ Οὐῶρεν, προσφέρων ἑαυτὸν ὡς τὸ πρῶτον εὐγενὲς ὁλοκαύτωμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀμερικανικῶν Ἀποικιῶν.

Ἡ θέσις τοῦ προέδρου τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας θεωρεῖται λίαν τιμητικὴ καὶ σπουδαία· ἡ δὲ γνώμη του ἐφ' ὅλων σχεδὸν τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐκπαίδευσιν βαρύνει ἐπὶ τῆς πλάστιγγος περισσότερον παντὸς ἄλλου.

Ὁ Φέλτων ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως· ἀπὸ πρωΐας μέχρι βαθείας νυκτὸς εὑρισκέ τις αὐτὸν ἐν μέσῳ βιβλίων ἢ μὲ τὸν κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα. Οὐδεμία ὑπερβολὴ ἤθελεν εἶνε ἐὰν εἴπωμεν ὅτι πολλάκις διῆλθε νύκτας ὁλοκλήρους ἀπαντῶν εἰς ἑκατοντάδας ἐπιστολῶν, δι' ὧν ἐζήτουν πληροφορίας περὶ καθηγητῶν, μαθητῶν, σχολείων κτλ.

— Πρέπει νὰ ἀπαντήσω εἰς ὅλας αὐτάς, μοὶ ἔλεγε γελῶν, εἶνε λίαν δυσάρεστον, ἀλλ' ὀφείλω νὰ τὸ πράξω, εἶνε καθῆκόν μου.

Ἐσπέραν τινὰ παρατηρήσαντες αὐτῷ ὅτι ὁ πολυκάματος βίος, ὃν διῆγε θὰ κατέστρεφε τὴν ὑγείαν του, ἀπεκρίνατο — Ἀνέλαβον καθήκοντα, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκπληρώσω πιστῶς καὶ εὐλαβῶς. ἔστω καὶ πρὸς βλάβην τῆς ὑγείας μου. Μετά τινας δὲ στιγμὰς προσέθηκεν — Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐπάνοδός σου λίαν μὲ θλίβει· λυποῦμαι ὅτι προκειται νὰ χάσω φίλον ὃν ἠγάπησα ἐγκαρδίως. Ἤδη ἀπέκτησας ἐνταῦθα ἀρκετὴν πεῖραν καὶ οὐκ ὀλίγας γνώσεις, κάμε καλὴν χρῆσιν αὐτῶν.

«Ἡ Ἑλλὰς, ἐξηκολούθησεν ὁ Φέλτων, ἔχει ἀνάγκην τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος τῶν Ἀμερικανῶν· ἐν τῷ αἰῶνι, ἐν ᾧ ζῶμεν, ἡ θεωρία δὲν ἀρκεῖ. Οἱ Ἕλληνές εἰσι προωρισμένοι νὰ διαδραματίσωσι σπουδαῖον προσωπον ἐν Ἀνατολῇ· εἶνε ὁ εὐφυέστερος λαὸς τῶν μερῶν ἐκείνων. Ἡ Τουρκία μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον *πτέει τὰ λοίσθια*, ὁ νόμιμος αὐτῆς κληρονόμος εἶνε ἡ Ἑλλάς. Πρέπει λοιπὸν νὰ προετοιμασθῇ διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τὴν χαριεστάτην καὶ ὡραίαν Ἀμαλίαν καὶ τὸν καλὸν Ὄθωνα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Κωνσταντίνων».

ΚΔ'

Ὁ Φέλτων ἐτελεύτησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου 1862 εἰς Κέστερ τῆς ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ Πενσυλβανίας, ὅπου ἀπὸ τῆς Κανταβριγίας μετέβη, ὅπως ἐν τῷ κλίματι ἐκείνῳ ζητήσῃ τὴν ἀνάκτησιν τῆς κλονισθείσης ὑγείας του. Ἐτελεύτησε δὲ προώρως, ἐξαντληθεὶς ὑπὸ τῶν κόπων, οὓς ὁ ἔρως τῶν γραμμάτων τῷ ἐνέπνεε, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα νέα ἔργα του ἔμελλον νὰ λαμπρύνωσιν ἐπὶ μᾶλλον τὴν φήμην, ἣς δικαίως ἀπήλαυε.

Τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου του διεκοίνωσεν ἡμῖν τὸ πρῶτον ὁ ποιητὴς Χάλλεκ διὰ τῶν ἀκολούθων φράσεων.

«.. Σύμπασα ἡ Ἀμερικὴ θρηνεῖ τὸν θάνατον τοῦ φίλου ἡμῶν Φέλτωνος· ἔνωτον καὶ σὺ τὰ δάκρυά σου μετὰ τῶν ἡμετέρων. Τὸν περίδοξον τοῦτον ἄνδρα ἔσχον τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω πρό τινων ἐτῶν ἐν Νεᾳ Ὑόρκῃ καὶ πολλάκις ἐθαύμασα τὰς εὐμορφίας καὶ ποικίλας γνώσεις τοῦ σοφοῦ φιλέλληνος καὶ τὴν εὐγενῆ καὶ ἀφελῆ συμπεριφοράν τοῦ *Ἀνδρός*. Ὁ Πρόεδρος Φέλτων δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ζώντων· ἀλλ' ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ εἰκὼν οὐδέποτε θέλει ἀπαλειφθῇ ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἱστορίας.»

Ὁ θάνατος τοῦ Φέλτωνος ὑπῆρξε μεγίστη ἀπώλεια δι' ὅλην τὴν Ἀμερικήν, ἰδίως διὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ δεδοκιμασμένον πανεπιστήμιον τὸ ὁποῖον οὗτος ἐκόσμει. Εἶνε ἀπώλεια διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἣν ὡς ἄλλην πατρίδα του ἠγάπα.

Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ἄριστος οἰκογενειάρχης, φίλος πολύτιμος, ἀκόρεστος πρὸς τὰ γράμματα· ἀεὶ ἐπησχολεῖτο εἰς διανοητικὰς ἐργασίας καὶ τὸ πνεῦμά του δὲν ἀνεπαύετο· οἱ δὲ γνωρίσαντες αὐτὸν δύνανται νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ὁ θάνατός του ἀφίνει διὰ τὴν φιλολογίαν κενὸν μέγα, ὅπερ δυσκόλως θέλει πληρωθῇ.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν μονογραφίαν κολακευόμεθα ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι αὕτη θὰ θεωρηθῇ μικρὸς φόρος εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην σοφοῦ διδασκάλου καὶ φίλου· ὡς φύλλον δάφνης, ὅπερ εὐσεβάστως καὶ μετὰ συγκινήσεως καταθέτομεν ἐπὶ τοῦ μνήματος τοῦ ἀκραιφνοῦς φιλέλληνος· Φέλτωνος, ὅστις πολλὰ εἶπεν, ἔγραψε καὶ ἔπραξεν ὑπὲρ «τῆς δευτέρας πατρίδος του,» ὡς ἔλεγε, «τῆς ὡραίας καὶ μεγάλης Ἑλλάδος!»

Γ. Δ. Κ.

ΤΕΛΟΣ

1 Διαφέρει τοῦ παρ' ἡμῖν Πρυτάνεως, διότι ὁ μὲν ἡμέτερος Πρύτανις ἐκλέγεται ἐπὶ ἓν ἔτος, ὁ δὲ παρ' Ἀμερικανοῖς Πρόεδρος εἶνε ἰσόβιος.

Η ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

. . . . . .
Τὸ χέρι της μοῦ ἔδωκε, μὲ κύτταξε στὰ μάτια
Καὶ μὲ φωνὴ σβυσμένη
Ἀπὸ συγκίνησι βαθειά, μοῦ εἶπε· —Σ' ἀγαπῶ.

—

Ἂν εἶν' διαβατικὴ χαρά, περίπαιγμα τῆς τύχης,
Ἂς γίνῃ πόνος, κι' ὅσο ζῶ εἰς τὴν καρδιά μου ἂς μένῃ.
Ἂν εἶνε ὄνειρο, ποτέ, ποτέ μου ἂς μὴν ξυπνήσω.

—

Ἡ πιὸ γλυκύτερη φωνὴ ἀπ' ἀηδονιοῦ τραγοῦδι
Σὲ καλοκαιρινὴ βραδυά,
Ἡ πιὸ μονετικὴ φωνὴ ἀπὸ κιθάρας ἦχο,
Ποῦ ἀντιλαλεῖ παράπονο, 'ς τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι,
Εἶνε τῆς μάνας ἡ εὐχὴ σὲ γυιὸ ξενητεμένο.
Ὅμως αὐτὸς ποῦ ἀγάπησε χωρὶς καμμιὰν ἐλπίδα
Κ' ἐμίσησε ὅλων τὴ χαρὰ γιατὶ χαρὰ δὲν εἶχε,
Καὶ τ' ἀηδονιοῦ ἐζήλεψε τὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι,
Κι' ἡ ἀγάπη δὲν τὸν ἄφινε στὴν ξενητειὰ νὰ φύγῃ,
Ἄλλη γλυκύτερη φωνὴ δὲν ἄκουσε, δὲν ξέρῃ!

—

Πόσα δὲν ἐλογάριαζα νὰ τῆς εἰπῶ καὶ πόσα
Στὸ νοῦ μου δὲν ἐταίριαζα χαριτωμένα λόγια!
Τί προσευχὴ ἀληθινὴ θὰ ἔκανα μπροστά της
Καὶ τί λουλούδια θάβγαζα ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν ψυχή μου
Νὰ τήνε στεφανώσω!
Ὅμως τὰ λόγια ἄκουσα κ' ἐκόπηκε ἡ λαλιά μου.
Φοβήθηκα τὰ λόγια μου μὴ διώξουν τὰ δικά της.

—

Καὶ τώρα ποῦ μονάχος μου, τὰ λόγια της θυμοῦμαι,
Μετανοιωμένος κάθομαι, καὶ πικροσυλλογοῦμαι.
Ἀλήθεια ἦταν; Μ' ἀγαπᾶ; ἢ τὸν πικρό μου πόνο
Σὰν εἶδε μ' ἐλυπήθηκε καὶ σὰν ἐλεημοσύνη
Μοῦ ἔδωκε ἡ μονετικὴ τὰ λόγια της ἐκεῖνα;
Ποιὸς ὅρκος, ὅρκος φοβερὸς μποροῦσε νὰ μοῦ βγάλῃ
Αὐτὴ τὴ δόλια, τὴ φριχτή, τὴ μαύρη μου ὑποψία;
Γιατὶ ἐκείνη τὴ στιγμὴ νὰ μή τηνε ξορκίσω
Μιὰ ἀλήθεια μόνο νὰ μοῦ εἰπῇ, ἂν μ' ἀγαπᾷ στ' ἀλήθεια;

—

— Ξέρεις ἐγὼ πῶς ἀγαπῶ; Πῶς θέλω ν' ἀγαπιοῦμαι;
Εἰς τὴν χαρά μου νὰ γελᾷς στὸ πόνο σου νὰ κλαίω.
Μὲ ἀγάπη νὰ μοιράζομε τοῦ περβολιοῦ τὰ ρόδα,
Νὰ πέρνω ἐγὼ τ' ἀγκάθια των καὶ σὺ τῆς μυρωδιαίς τους.
Ὅσο μακρυὰ κ' ἂν εἴμαστε, ὅσο κοντὰ κι' ἂν ζοῦμε,
Ὁ κάθε πόθος μου ὁ κρυφός, δικός σου νὰ εἶνε πόθος
Κι' ἂν μᾶς χωρίζουνε βουνὰ καὶ θάλασσαις ἀκόμα,
Νὰ κλεῖς τὰ μάτια σου κι' ἐμὲ νὰ βλέπεις ἐμπροστά σου.
Ξέρεις ἐγὼ πῶς ἀγαπῶ; Μόνο ἂν ἠσουν μάνα
Καὶ ἤξερες πόση χαρὰ αἰσθάνεται, σὰν λένε
γιὰ τὸ παιδί της τὸ καλὸ καὶ τὸ συχνοπαινοῦνε,
Θὰ καταλάβαινες μὲ τί οὐράνια εὐτυχία
Ἀκούω νὰ λέν' τῆς χάραις σου.
Μὰ ἐσύ, ἂν τύχῃ ἀπὸ ἐχθρὸ κι' ἀκούσεις τὸ κακό μου,
Βάσταξε τὴν καρδοῦλα σου. μὴ δείξῃς τὸ θυμό σου,
Μὴν τύχῃ καὶ φανερωθῇ ἡ ἀγάπη ἡ κρυφή μας.

—

Λένε πῶς σὰν πρωτοφανῆ τὸ νέο φεγγαράκι,
Ὁποιος τὸ ἰδεῖ κι' ἀπ' τὸ Θεὸ παράκλησι ζητήσει,
Θὰ τοῦ τὴν κάμῃ ὁ Θεός.
Σὰν ἀσημένιο φρύδι
Ματιοῦ, ποῦ δὲν τὸ βλέπομε, μὰ ἐκεῖνο μᾶς κυττάζει,
Βλέπω ἐτούτη τὴ στιγμή, ποῦ πικροσυλλογοῦμαι
Τὸ νέο φεγγαράκι.
—Θεέ μου μεγαλοδύναμε, δὲν σοῦ ζητῶ παλάτια,
Σὰν στὸ κατώφλιο τους πατῶ νὰ προσκυνῶνται ὅλοι.
Δὲν σοῦ ζητῶ νὰ δοξαστῶ καὶ τόνομά μου χώραις
Ν' ἀντιλαλοῦνε καὶ βουνά. Δὲν σοῦ ζητῶ ὑγεία
Νὰ χαίρωμαι τῆς ἀνοιξης τὰ κάλλη καὶ τῆς χάραις.
Θεέ μου μεγαλοδύναμε, μιά 'νε ἡ παράκλησί μου·
Ὅση εἶνε ἡ ἀγάπη μου νὰ γίνῃ καὶ ἡ δική της.

—

Καὶ πόσο ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ, μόνος Ἐσὺ τὸ ξέρεις,
Ἐσύ, ποῦ καὶ τὴ χάρι Σου ἐζήλεψα μιὰ μέρα
Σ' ἕνα ξωκλῆσι ἐρημικό. Καὶ εἶπα. Ἂν ἠμποροῦσα
Καὶ τὸ δικό Του τόνομα θάσβυνα ἀπ' τὴν καρδιά της
Ν' ἀφήκω ἕνα μοναχὰ γραμμένο. Τὸ δικό μου.
Μ' ἂν εἶν' ἀλήθεια ὁ λόγος της, κανένα δὲν ζηλεύω.
Κάθου Ἐσὺ στὸν οὐρανὸ κ' ἐγὼ μέσ' 'ς τὴν καρδιά της.

—

Ἐκείνη, ὅπου ἀγαπῶ δὲν εἶν' Νεράϊδας κόρη,
Μήτ' ἀνθισμένης λεμονιᾶς ἀμύριστο λουλοῦδι,
Δὲν εἶν' ἀκτῖνα ἀστραπῆς, χαμόγελο ἀγγέλου,
Μήτ' ἔχει παγωνιοῦ φτερὰ καὶ ἀηδονιοῦ τραγοῦδι.
Ἐκείνη, ὅπου ἀγαπῶ δὲ λάμπει, δὲ φωτίζει,
Ὁ κόσμος δὲ θαμπόνεται τὴν ὄψι της σὰν βλέπει,
— Γιὰ ἰδέ!—Χαρὰ 'ς τὴν ἐμμορφιά! δὲν ἄκουσε ποτέ της,
Ὅμως ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ ὅτι κι' ἂν πῶ τῆς πρέπει.

Ι. Μαρανος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ ΜΟΥ

('Αφήγησις θεραπευθέντος)

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἀνεχώρησα εἰς Βερολῖνον ἡ μᾶλλον μὲ μετέφερον, διότι, χάριν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ Κώχ, διετέλουν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ὥστε θὰ μοὶ ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ φθάσω μόνος. Ἡ βῆξ μὲ ἀπέπνιγε κατὰ τὴν νύκτα μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεών μου· δὲν ἠδυνάμην νὰ καταπίω εἰμὴ μόνον ὑγρὰν τροφὴν καὶ αὐτὴν μετὰ μεγάλου κόπου καὶ πόνου εἰς τὸν λάρυγγα· νὰ κοιμηθῶ δὲ δὲν ἠδυνάμην ἄλλως ἢ τῇ βοηθείᾳ ὀπίου ὅπερ εἶχον προμηθευθῆ ἐκ Ρωσίας. Περὶ τὰ τέλη τῆς τρίτης ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς εἰς Μεντῶνα ἀφίξεώς μου, τόσον εἶχον χειροτερεύσει, ὥστε ἐλάμβανον ἤδη 3 καὶ 4 δόσεις ὀπίου κατὰ τὴν νύκτα καὶ μόνον διὰ τῆς μεθόδου ταύτης κατώρθουν νὰ ἡσυχάζω ὀλίγον. Ἐκ τῶν 50 ἀνθρώπων, οἵτινες ἔζων ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μας (ξενοδοχεῖον ἡ Μελίτη) εἰς μόνον ἦτο εἰς χειροτέραν κατάστασιν τῆς ἰδικῆς μου, ἐπίσης ρῶσος,—πλούσιος ἐργοστασιάρχης ἐκ Τούλας, ἐπὶ ἱκανοὺς ἤδη χειμῶνας διατρίβας ἐν Μεντῶνι. Βλέπων αὐτόν, χαιρεκάκως πως ἐμεμφόμην τὴν σύζυγόν μου, διὰ τὴν ἀνωφελῆ ἀπώλειαν καιροῦ καὶ χρημάτων ἐν Μεντῶνι. Ἡ κατεσκληκυῖα ὄψις του, ἀποτέλεσμα χειμώνων τινῶν διαμονῆς εἰς Μεντῶνα, ὡς καταρράκτης ἵστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸν παρατηρήσω χωρὶς νὰ ἀναπολήσω τὴν ἐν Βερολίνῳ ληφθεῖσαν συνετὴν ἀπόφασίν μου — νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ρωσίαν καὶ νὰ ἀποθάνω ἄνευ προσπαθειῶν καὶ περιττῶν δαπανῶν. Ἦσαν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μας καὶ ἄλλοι, οἵτινες, ὡς ἐγώ, ἦλθον ἐκ Βερολίνου κατόπιν τῶν διὰ κωχίνης ἐνέσεων ὑπὸ τῶν βοηθῶν τοῦ Κώχ. Θεωρῶν τοὺς δυστυχεῖς τούτους καὶ ἀπεγοητευμένους ἀνθρώπους, ᾐσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ κοχλάζοντα δύο αἰσθήματα: τὸ μέν, ἐλυπούμην ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, ἥτις τοσαῦτα ἐδαπάνησεν ἐκ πίστεως πρὸς τὸν Κώχ, τὸ δὲ ἠγανάκτουν εἰς ἄκρον ἐναντίον ὅλων τῶν ἰατρῶν. Ἐν τοσούτῳ οἱ ἐν Μεντῶνι ἰατροί, μετὰ δραστηριότητος ἐπισκεπτόμενοι τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, καὶ μὴ λαμβάνοντες ἡμᾶς ὡς παράδειγμα ἐξηκολούθουν τὴν διὰ τῆς λύμφης τοῦ Κὼχ θεραπείαν, λαμβάνοντες 20 φράγκα δι' ἑκάστην ἔνεσιν καὶ 10 φρ. διὰ τὴν κατόπιν τῆς ἐνέσεως ἐπίσκεψιν, πρὸς ἐξέτασιν τῆς ὑπ' αὐτῆς προξενηθείσης ἀντιδράσεως. Ἐξήταζον, ἐλάμβανον χρήματα διὰ τὴν ἐξέτασιν, χωρὶς καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐννοῶσι τὴν θεραπείαν. Ἡ πρὸς τοὺς ἀσκληπιάδας τούτους ἀπέχθειά μου ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ τοὺς βλέπω, οὔτε αἱ παρακλήσεις δέ, οὔτε μάλιστα ἡ ἀπελπισία τῆς συζύγου μου, ἦσαν ἱκαναὶ νὰ μὲ κατοπείσωσιν ὅπως ὑποβληθῶ ὑπὸ τὴν θεραπείαν των. Διατοῦτο καὶ δὲν ἀπετάθην πρὸς τοὺς ἰατρούς.

Ἀλλ' ἰδοὺ τώρα, ὅτε ἀπὸ τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς περιγραφείσης καταστάσεώς μου, παρῆλθον μόλις 8 μῆνες, τόσον ἐβελτιώθη ἡ ὑγεία μου, ὥστε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, διῆλθον ἕνα καὶ ἥμισυ μῆνα ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἐντὸς σιδηροδραμικῶν ὀχημάτων, καθόσον περιηγήθην ἄνευ διακοπῆς ἅπασαν τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον, χρησιμοποιῶν τὰς ἡμέρας μου πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐνδιαφερόντων με ἱδρυμάτων τὰς δὲ νύκτας μου εἰς τὰ ταξείδια. Ἔκτοτε καὶ εἰς Ρωσίαν διήνυσα πολλὰς ἑκατοντάδας βέρστιων, ταξειδεύσας καὶ 160 βέρστια ἐφ' ἁμάξης ἄνευ ἐλατηρίων καὶ εἰς τὴν ἀνωμαλωτέραν ὁδόν, διῆλθον αἰσίως τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν φθινόπωρον, καὶ τώρα, ἐξέρχομαι εἰς παγετὸν 17 βαθμῶν, αἰσθανόμενος ἑμαυτὸν ἐντελῶς ὑγιᾶ. Ἐσώθην ἐκ τύχης καὶ τὴν τύχην ταύτην τῆς ὡς ἐκ θαύματος θεραπείας μου, θεωρῶ ἠθικὸν χρέος μου νὰ συμμερισθῶ μεθ' ὅλων τῶν πασχόντων ὑπὸ τῆς νόσου τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

Ἰδοὺ τί συνέβη.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου μηνὸς ὃν ἐν Μεντῶνι, διῆλθον, ἀνηρχόμην τὴν κλίμακα τοῦ ξενοδοχείου, μεταβαίνων εἰς τὸ δωμάτιόν μου καί, ὡς συνήθως, σταματῶν εἰς ἑκάστην βαθμίδα διὰ νὰ ἀναπνεύσω. Μὲ πλησιάζει καλοκἀγαθόν τι γερόντιον, ὁ ἄγγλος κ. Γόσσετ καὶ μοὶ λέγει ὅτι, καίτοι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του ἐβαρύνθησαν νὰ δίδωσι συμβουλάς, καθότι οὐδεὶς δίδει προσοχὴν εἰς αὐτούς, ἐν τοσούτῳ, τόσην αἰσθάνεται θλῖψιν βλέπων τὴν κατάστασίν μου, ὥστε ἀποφασίζει νὰ δοκιμάσῃ ἅπαξ ἔτι, ὅπως καταδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων του. Ἐκαθέσθημεν ὁμοῦ εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν τῆς κλίμακος καὶ μοὶ διηγήθη ὅτι πρὸ δεκαετίας ἡ σύζυγός του εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον παρ' ὅλων τῶν καλλιτέρων ἰατρῶν τοῦ Λονδίνου, βεβαιούντων, ὅτι εἰς τοὺς πνεύμονας αὐτῆς εἶχον σχηματισθῆ σπήλαια. Ἦτο τόσον ἐξησθενημένη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ καὶ τὴν μετέφερον ἐπὶ τῶν χειρῶν. Μὴ βασισθεὶς εἰς τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν τῶν ἰατρῶν τοῦ Λονδίνου, μετέφερεν οὗτος τὴν σύζυγόν του εἰς Παρισίους. Ἀλλ' οἱ ἰατροὶ καὶ ἐκεῖ ἐπεβεβαίωσαν τὴν καταδίκην καὶ κατηγορηματικῶς ἐδήλωσαν ὅτι ἂν θέλῃ νὰ παρατείνῃ ἐπί τινας ἀκόμη μῆνας τὸν βίον τῆς συζύγου του, ὀφείλει νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς Ἀλγερίαν. Νὰ κρύψῃ τὴν καταδίκην ταύτην ἀπὸ τὴν σύζυγόν του ἦτο ἀδύνατον, ἐκείνη δέ, ὡς φρόνιμος γυνή, ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν οἰκίαν της. Οὕτω δέ, ἀντὶ τοῦ Ἀλγερίου, ἐπέστρεψαν εἰς Λονδίνον κατὰ τὴν ἐλεεινοτέραν ὥραν, κατὰ μῆνα Νοέμβριον. Ἐν Λονδίνῳ εὗρον ἐπιστολὴν συγγενοῦς των τινος γνωστοποιοῦντος, ὅτι, καίτοι ἔπασχεν ἐκ φθίσεως, σήμερον διοικεῖ σύνταγμα, καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ὀφείλει εἰς τὸν ἰατρὸν Τσῶρτσιλ, ἔχοντα ἐν Λονδίνῳ, θεραπευτήριον στηθικῶν νοσημάτων. Ἀνὴρ προφυλακτικὸς ὁ κ. Γόσσετ προσεκάλεσεν εἰς συμβούλιον τοὺς ἀρχῆθεν τὴν σύζυγόν του θεραπεύοντας ἰατρούς, καὶ παρὰ τοῦ συμβουλίου τούτου ἤκουσεν ὁμόφωνον τὴν δήλωσιν τῶν ἰατρῶν, ὅτι ὁ Τσῶρτσιλ εἶνε — ἀγύρτης. «Καὶ ἐπειδή, *οἱ μὴ ἀγύρται* καὶ ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Παρισίοις κατεδίκασαν ἤδη εἰς θάνατον τὴν σύζυγόν μου, ἔλεγεν ὁ κ. Γόσσετ, εἰς ἐμὲ οὐδὲν ἔμενε νὰ πράξω ἢ ν' ἀποταθῶ καὶ πρὸς τὸν ἀγύρτην». Ἀνήγγειλε λοιπὸν τὴν ἀποφασίν του εἰς ὅλους τοὺς ἰατροὺς καὶ μετέφερε τὴν σύζυγόν του πρὸς τὸν Τσῶρτσιλ.

Περιγράψας λεπτομερῶς τὴν ὑποδοχήν, ἧς ἔτυχε παρὰ τῷ Τσῶρτσιλ, ὁ κ. Γόσσετ ἀνωμολόγησεν ὅτι ἡ πεποίθησις, μεθ' ἧς ὁ παράδοξος οὗτος, ἐδήλωσεν εἰς τὴν σύζυγόν του, ὅτι αὐτὴ θὰ θεραπευθῇ, ἐγέννησεν ἐν αὐτῷ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ ἠθέλησε νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ τότε δὲν εἶχεν ἀκούσει ἔτι περὶ Κώχ, καὶ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ Τσῶρτσιλ ὡς ὁ πνιγόμενος ἐκ τοῦ ἀχύρου. Ἑπτὰ μῆνας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θεραπείας τῆς κ. Γόσσετ, ἡ ὑγεία αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἐβελτιώθη, ὥστε ἐπερπάτει ἐλευθέρως εἰς τὰ βουλεβάρτα, μετὰ δύο δὲ ἔτη ὡρχεῖτο εἰς τοὺς χορούς—λησμονήσασα τὴν φθίσιν της. Ἤδη παρῆλθε δεκαετία καὶ ἔχει τόσον ὑγιᾶ ὄψιν, ὥστε οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μας ἀσθενεῖς δὲν ἤθελον νὰ πιστεύσωσι τὴν διήγησιν ταύτην.

Τὴν δυσπιστίαν τῶν λεγομένων περὶ τοῦ θαυμασίου μέσου τοῦ Τσῶρτσιλ, ἐνίσχυον ἀφ' ἑνὸς ἰδιοτροπίαι τινὲς καὶ ἐκκεντρικότητες τοῦ συζυγικοῦ ζεύγους Γόσσετ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ δυσκολία τοῦ νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι τοιοῦτον ἀσφαλὲς μέσον ἐναντίον τῆς ἀνιάτου ταύτης νόσου, ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόκρυφον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Εἴτε τὸ ἓν αἴτιον εἴτε τὸ ἄλλο, ἐν τούτοις, ὅσα οἱ κ. κ. Γόσσετ καὶ ἂν διηγοῦτο περὶ τοῦ Τσῶρτσιλ καὶ τοῦ φαρμάκου του οὐδεὶς ἤθελε νὰ πιστεύσῃ εἰς αὐτούς. Ἴσως καὶ ἐγώ, ἂν ἤμην ἄλλως πως διατεθειμένος θὰ ἐδείκνυον πρὸς αὐτοὺς τὴν αὐτὴν δυσπιστίαν, ἀλλὰ χάρις τῷ θεῷ, τοῦτο δὲν συνέβη. Καίτοι τὸ στῆθος τῆς κ. Γόσσετ δὲν πάσχει, ἀφίκετο δὲ νὰ διαχειμάσῃ ἐν Μεντῶνι ἕνεκα ποδαλγίας, ἴσως δὲ καὶ ἁπλῶς διότι οἱ Ἄγγλοι ἐν γένει *δὲν εἰμποροῦν νὰ καθίσουν ἐπὶ τὸ σπίτι των*, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀποχωρίζεται τοῦ φαρμάκου τοῦ Τσῶρτσιλ, ἔχει πάντοτε ἐξ αὐτοῦ ἐφόδιον. καὶ διὰ τοῦτο μοὶ ἐπρότεινε νὰ δοκιμάσω ἀμέσως τὴν ἐνέργειάν μου. Μοὶ ἐπεβλήθησαν ὅροι τινές, νὰ μὴ κάπνιζω, νὰ μὴ πίνω οὐδὲν καυστικὸν ποτόν, νὰ τρώγω ὅσον οἷόν τε πλειότερον καὶ νὰ μὴ λαμβάνω οὐδὲν ἀπολύτως ἄλλο φάρμακον. Ἐγὼ συγκατετέθην καὶ ἐγένετο ἔναρξις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἑσπέρας.

Ὅλη ἡ θεραπεία συνίστατο ὡς ἑξῆς: ὠφειλον νὰ κάμνω ψεκκασμοὺς εἰς τὸ στόμα μου δὶς τῆς ἡμέρας, τὴν πρωΐαν καὶ τὸ ἑσπέρας δι' ὡρισμένης δόσεως φαρμάκου ὀνομαζομένου «σπάϋρον.» Κατὰ τὴν πρώτην νύκτα δὲν ἠδυνήθην νὰ ὑπομείνω καὶ ἔλαβον δόσιν ὀπίου, ὅπερ προὐκάλεσε θύελλαν θυμοῦ εἰς τὴν κ. Γόσσετ, ἥτις μὲ ἠπείλησεν ὅτι θὰ μοὶ ἀφαιρέσῃ τὸ «σπάϋρον,» ἂν καὶ δεύτερον παραβῶ τὴν ὁρισθεῖσαν συμφωνίαν. Ἐδέησε νὰ ὑποταχθῶ καὶ τὴν δευτέραν νύκτα ἐβασανίσθην ἄνευ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου.

Τὴν τρίτην, ἐκοιμήθην ἤδη ἡσυχώτερον, καὶ τὴν τετάρτην ἐκοιμήθην πλέον ὅλην τὴν νύκτα χωρὶς νὰ βήξω. Ἐν τοσούτῳ ἡ βῆξ

ὁλονὲν ἠλαττοῦτο. Διηρχόμην τὰς νύκτας ἥσυχος, ἤνοιξεν ἡ ὀρεξίς μου καὶ μετὰ ἕνα μῆνα ηὐξήθην κατὰ τὸ βάρος 4 ὀκάδας. Κατέστην τοσούτῳ ἀκμαῖος καὶ εὔθυμος, ὥστε οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μας διαμένοντες βλέποντες τὴν συντελεσθεῖσαν μεταβολὴν μοῦ παρήγγειλαν «σπάϋρον» ἐφ' ἅπαξ, ἀξίας 250 φρ.

Ἀγνοῶ τί συνέβη εἰς τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἤρχισαν θεραπευόμενοι διὰ τοῦ «σπάϋρον·» ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἠδυνάμην μετὰ θάρρους νὰ ὁμολογήσω τὴν θεραπευτικὴν δύναμίν του, καὶ ἂν δὲν ἔπραξα τοῦτο μέχρι τοῦδε, μ' ἐμπόδιζεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ προληψις τῶν πασχόντων — τοῦ νὰ μὴ καυχῶνται πρωΐμως διὰ τὴν θεραπείαν, ἐκ φόβου μὴ λάβῃ χώραν ὑποτροπή, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι ἐφοβούμην τὸ φθινόπωρον, — ὅπερ ἐπιμαρτο νὰ διανύσω εἰς βόρειον κλίμα, ἔνθα ἐπικρατεῖ ὑγρασία, καὶ τὸ ἀπροσήγορον τῶν φθινοπωρινῶν μηνῶν. Ἀλλ' ἰδοὺ παρῆλθε καὶ τὸ φθινόπωρον, ἐπέστη ψυχρός, παγετώδης χειμὼν καὶ ἐντούτοις τὸ μεσημβρινὸν κλίμα δὲν μ' ἐλκύει, ὅπως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Νὰ ἀνέλθω τροχάδην τὰς κλίμακας τριωρόφου οἰκίας, δι' ἐμὲ εἶνε μηδέν. Οὐδόλως μοὶ ἐπέρχεται πλέον ἄσθμα. Αἱ πληγαὶ τοῦ λάρυγγος ἐπουλώθησαν καὶ ἂν ἔλειπον αἱ διὰ κωχίνης ἐνέσεις, αἵτινες μοῦ ἔβλαψαν τοὺς φωνητικοὺς συνδέσμους, καὶ ἐκ τῆς φωνῆς θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι ἔπασχόν ποτε ἐκ φθίσεως. Ἔκτοτε ηὐξήνθη τὸ βάρος μου κατὰ $5\frac{1}{2}$ ὀκάδας καὶ οἱ γνωρίζοντές με δὲν θέλουν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἐγὼ ὑπέστην τοιαύτην φρικώδη νόσον. Ἐνὶ λόγῳ, εἶμαι ὑγιής, τρώγω, περιπατῶ καὶ ἐργάζομαι. Τοὺς διὰ «σπάϋρον» ψεκκασμοὺς ἐξακολουθῶ, καὶ σκέπτομαι νὰ τοὺς ἐξακολουθήσω, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς κ. Γόσσετ, ἐπὶ δύο ἔτη. Ἡ ἐπιτελεσθεῖσα ἐν ἐμοὶ μεταβολὴ εἶνε τόσον προφανὴς καὶ εὐεργετική, ὥστε κρίνω ἤδη κατάλληλον τὴν περίστασιν ἵνα ἐκπληρώσω τὸ ἠθικὸν καθῆκόν μου καὶ δηλώσω ὅτι τὴν θεραπείαν μου τὴν ὀφείλω εἰς μόνην τὴν θαυματουργὸν δύναμιν τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἰατροῦ Τσῶρτσιλ, τοῦ καλουμένου «σπάϋρον», ὅπερ ἐν Ρωσίᾳ τυγχάνει ὅλως ἄγνωστον.

Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν εἶνε, ὅτι ἡ ἀτελειοποίητος ἀνακάλυψις τοῦ Κὼχ ἀνεστάτωσε τὸν κόσμον ὅλον, τὸ δὲ πρὸ πολλοῦ μετ' ἐπιτυχίας λειτουργοῦν μέσον τοῦ Τσῶρτσιλ δὲν ἐπολιτογραφήθη οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, τοῦτο οὐδόλως πλέον μὲ ταράττει. Χωρὶς νὰ ἐπιδιώκω τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου, πείθομαι κατὰ πάντα ὅτι ἕκαστος ὡς ἐγώ, λαβὼν πεῖραν τῆς ἐνεργείας τοῦ «σπάϋρον», θέλει πιστεύσει εἰς αὐτό, ἐναντίον πάσης κρίσεως καὶ στοχασμοῦ. Ὁ κ. Γόσσετ τὴν μικρὰν διάδοσιν τοῦ «σπάϋρον», ἐξηγεῖ οὕτω πως. Ὁ ἰατρὸς Τσῶρτσιλ ἀφιέρωσεν ἅπαντα τὸν βίον του πρὸς σπουδὴν τῆς νόσου τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἐν γένει, καὶ *ἰδίᾳ* τῆς φθίσεως. Πρὸ τριακονταετίας περίπου, εἶχε προτείνει νὰ μεταχειρίζωνται κατὰ τὴν πρώτην τῆς φθίσεως περίοδον σκευασίαν τινὰ ἐκ φωσφάτου, καὶ ἐδημοσίευσε τοῦτο πρὸς κοινὴν γνῶσιν. Τὸ μέσον τοῦτο ἐγένετο ἀποδεκτὸν πανταχοῦ· λέγεται ὅτι τὸ μεταχειρίζονται καὶ μέχρι σήμερον, καὶ ἐν τούτοις ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, οὐδεμίαν εὐχαριστίαν ἐξέφρασε τῷ Τσῶρτσιλ, οὐδὲ συνέδεσε τὸ ὄνομά του μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος μέσου. Ἀγνοῶ κατὰ πόσον ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶνε πιστή, ἀλλ' ὁ κ. Γόσσετ βεβαιοῖ, ὅτι τοῦτο ἐπίκρανε τὸν Τσῶρτσιλ, καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ οὗτος τὰ συστατικὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐσχάτως ἐφευρεθέντος «σπάϋρον» νὰ κρατῇ δὲ τοῦτο μυστικὸν καὶ μέχρι σήμερον. Ὁ Τσῶρτσιλ ἵδρυσεν ἐν Λονδίνῳ θεραπευτήριον, ἐνῷ δέχεται εἰς θεραπείαν τοὺς ἀπόρους δωρεάν. Ὁ κ. Γόσσετ, λέγει ὅτι ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ συνεστήθη ἑταιρεία διὰ μετοχῶν πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐφευρέσεως ταύτης. Ἡ ἑταιρεία δὲν ἐδίσταση νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τοῦ Τσῶρτσιλ τὸ μυστικὸν καὶ ἀνέλαβε γενναίως τὴν παρασκευὴν τοῦ «σπάϋρον».

* * *

Ἤδη ὀφείλω νὰ εἰδοποιήσω τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἕκαστον φιαλίδιον «σπάϋρον» πωλεῖται περιτετυλιγμένον ἐντὸς ἀγγελίας μετὰ περιγραφῆς ἐν ᾗ σημειοῦνται αἱ πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ ὁδηγίαι καὶ αἱ προκηρύξεις τῆς ἑταιρείας. Ἡ περιγραφὴ εἶνε συντεταγμένη οὕτως, ὥστε καταστρέφει πᾶσαν δυσπιστίαν πρὸς τὸ περιγραφόμενον μέσον. Ἐξ ἑνὸς τὸ «σπάϋρον» ἐν αὐτῇ συνιστᾶται ὡς παγκόσμιον μέσον καὶ ἐξ ἄλλου ὡς νὰ εἶνε γεγραμμένη μόνον διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Λονδίνου, καὶ ἀναφέρει ὅτι διὰ τοῦ «σπάϋρον» θεραπεύεταί τις μόνον κατόπιν τῆς ἐπιτηρήσεως καὶ τῶν προσωπικῶν ὁδηγιῶν αὐτοῦ τοῦ ἰατροῦ Τσῶρτσιλ. Ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τις ἀρκοῦσαν γενναιότητα, ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, ἔπρπε νὰ εἶνε εἰς τὴν ἐντελῶς ἀδιέξοδον, ὡς ἐγώ, κατάστασιν, ὥστε νὰ θέσῃ τὰ πάντα ἐπὶ δόξαν καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ σπάϋρον· ἀλλ' ἐγὼ εὐχαριστῶ τὴν τύχην διότι ἀπεφάσισα νὰ τὸ δοκιμάσω εἰς ἐμαυτόν, ἐναντίον πασῶν τῶν περὶ ἀποτυχίας ἀμφιβολῶν.

Ἕκαστον φιαλίδιον «σπάϋρον» πωλεῖται ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ 4 σελ. καὶ 6 π. Ἐν Μεντῶνι δὲ ἐπρομήθευεν ἡμᾶς τοῦτο γαλλικόν τι φαρμακεῖον ἀντὶ 5 φρ. Εἰς Παρισίους ἐπλήρωσα 11 φρ. Ἐν Ρωσίᾳ δὲν πωλοῦσιν ἀκόμη «σπάϋρον», ἐν τούτοις, τῇ ἡμετέρᾳ αἰτήσει καταγίνεται ὅπως εἰσάξῃ αὐτὸ ὁ ἐν Μόσχᾳ ἐμπορικὸς οἶκος Κ. Η. Φερεῖν.

Ἡ ἑταιρεία Τσῶρτσιλ μετὰ τοῦ σπάϋρον συνιστᾶ καὶ εἰδικὸν ψεκκαστῆρα. Προμηθευθεὶς τοιοῦτον ψεκκαστῆρα, ἐπλήρωσα 25 φρ., ἐνῷ ἐν Ρωσίᾳ εὑρίσκει τις ὄχι κατώτερον, ἀντὶ δύο ρουβλίων (7 δραχ.) Ἐπὶ τοῦ φιαλιδίου τοῦ ψεκκαστῆρος τούτου ὑπάρχουσι 4 διαιρέσεις, αἱ τρεῖς τῶν ὁποίων πληροῦνται ὕδατος ἡ δὲ τετάρτη—σπάϋρον,—ἐν διαλύσει πρὸς 25/00 μεθ' ὕδατος. Ἐμέτρησα τὰς διαιρέσεις τοῦ εἰδικοῦ ψεκκαστῆρος καὶ εὗρον ὅτι ἑκάστη ἔχει χωρητικότητα συνήθους μικροῦ κοχλιαρίου ὑγροῦ. Ἑπομένως, ἂν εἰς τὸν εὐθηνὸν ρωσικὸν ψεκκαστῆρα θέσωμεν 3 *χουλιαριαῖς* ὕδατος εἰς αὐτὰς δὲ προσθέσωμεν μίαν χουλιαριὰν σπάϋρον, θὰ ἔχωμεν τὸ αὐτὸ κρᾶμα καὶ τὸ αὐτὸ ποσὸν ὅσον ἀπαιτεῖ ὁ ψεκκαστὴρ Τσῶρτσιλ. Δόσις ἐκ 4 κοχλιαρίων ὁρίζεται καθ' ἡμέραν, τ.ἔ. εἰς δύο ψεκκασμούς, τὸ ἥμισυ διὰ πρωϊνήν, καὶ τὸ ἕτερον δι' ἑσπερινὴν εἰσπνοήν. Κατὰ τὸν ψεκκασμὸν προσπαθοῦσιν ὥστε νὰ εἰσπνέηται κόνις σπάϋρον ὅσον οἷόν τε βαθύτερον εἰς τοὺς πνεύμονας νὰ κρατῆται δὲ ἡ ἀναπνοὴ εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται ἡ κόνις αὕτη νὰ ἐπικάθηται εἰς αὐτούς. Τὸ κατὰ τὸν ψεκκασμὸν ἐπικαθήμενον εἰς τὸ στόμα ὑγρὸν δὲν ἀποπτύουσιν. Ὁ Τσῶρτσιλ ἀπαιτεῖ ὁριστικῶς νὰ τὸ καταπίνωσι. Ἔχω καταπίει ἤδη ἀρκετὸν ποσὸν ἐκ τοῦ ὑγροῦ τούτου, ὅπερ οὐδεμίαν βλαβερὰν ἐπιρροὴν ἐξήσκησεν εἰς τὸν στόμαχόν μου· τοὐναντίον, ἡ πέψις μου εἶνε ἐντελῶς κανονικὴ καὶ τώρα τρώγω τόσον πολύ, ὅσον οὐδέποτε. Ἐδοκίμασα πολλάκις, μεταχειρισθεὶς εἰς ἄλλους σπάϋρον, εἰς καταρροὴν, δι' εἰσπνοῆς ἐκ τῆς ρινός, ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἡ ἐκ συνήθους κρυολογήματος καταρροὴ θεραπεύεται δι' ἑνὸς ἢ τὸ πολὺ δύο ψεκκασμῶν.

C. *

Ἐκ τοῦ Ρωσσικοῦ περιοδικοῦ «Ἑβδομάς».

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

* Θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου τούτου, πρόσωπον λίαν σεβαστόν, τυγχάνει γνωστὸς ἡμῖν προσωπικῶς, ὡς ἀνὴρ ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης.

(Ἡ Σύνταξις τῆς Ρωσικῆς «Ἑβδομάδος»).

ΑΒΔΟΝ ΔΕ ΠΑΘ

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΡΟΥΑΝ

('Αραβικὴ διήγησις)

Μετάφρασις ἐκ τῆς Καστιλιανῆς ὑπὸ Γ. Ν. Μαυράκη

(Συνέχεια)

Παρῆλθον πολλαὶ σελῆναι.

Ὁ Ἀρραμεδί, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς εἶχε παραχωρήσει εὐφυΐαν ὑπερφυσικήν, ἐγένετο ὁ μᾶλλον ἐπιφανὴς ποιητὴς τῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ καλίφης Ἀβοὺλ-Ἀββᾶς, ὅστις ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου μετὰ τὴν ἧττα καὶ τὸν θάνατον τοῦ Μερνὰν-μπεν-Μωχαμὲδ τοῦ Χαδί, τελευταίου βενὶ-ὀμέγια ἐν Δαμασκῷ, τὸν ἠνώνησε διὰ τῆς προστασίας του,

Ὁ Ἀρραμεδί, πληρωθεὶς πλούτου καὶ περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῆς αὔρας τῆς φήμης, ἔζη εὐτυχὴς εἰς τὸ πλευρὸν τῆς πριγκιπίσσης *Σάφια*[1] ἐν αὐτῷ τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ καλίφου.

Ἡ Σάφια, λευκὴ ὡς οἱ ἀφροὶ τοῦ Τίγριδος, μὲ ὀφθαλμοὺς κυανοῦς καὶ κόμην ξανθήν, ἦτο θαῦμα καλλονῆς.

Ἤγαπα τρελλῶς τὸν Ἀρραμεδί.

Ὁ δὲ Ἀρραμεδί, ὅστις εἶχε συνθέσει πρὸ καὶ μετὰ τὸν γάμον του χιλίας στροφὰς στίχων εἰς τὸ οὐρὶ τῶν ὀνείρων του, ἠγάπα τὴν Σάφιαν δι' ἔρωτος σφοδροῦ, ἀπείρου, ἀσβέστου.

Ὡς συμπλήρωμα τῆς εὐδαιμονίας των ὁ οὐρανὸς τοῖς εἶχε παραχωρήσει ὡραῖον παιδίον. Ὁ Χαροὺμ ἦτο τὸ χάρμα τῶν γονέων του.

Ἡμέραν τινὰ ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ δύο ἄνδρες, πτωχῶς ἐν-

1 Ἐκλεκτή, ἁγνή.

δεδυμένοι, δυσειδεῖς, ἰσχνοί, κατεσκληκότες.

Ὁ Ἀρραμεδὶ τοὺς παρετήρησεν ἀτενῶς καὶ ἀνεγνώρισεν ἐν αὐτοῖς τοὺς δύο μοχθηροὺς ἀδελφούς του.

Ὁ Σαοὺλ εἶπε πρὸς τὸν ποιητήν:

— Ἀδελφέ μου! Τὸ πνεῦμα τῶν χιλίων γλωσσῶν ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐφυΐας σου μέχρι τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων μερῶν τῆς Δύσεως. Ἐκεῖ ὁ Σαοὺλ, ὀνομασθεὶς διὰ τὴν ἀνδρείαν του ὁ *Γαλίπ*[1], ἔζη εὐτυχής, πλήρης πλούτου, εἰς τὸ πλευρὸν τῆς ὡραίας Ραχήλ. Ἀλλ' οἱ ναζαρηνοὶ ἔκαμον ἀλγάρα[2] εἰς τὰς γαίας μου· κατέστρεψαν τὰ ποίμνιά μου· μοὶ ἥρπασαν τοὺς θησαυρούς μου· καὶ ὡς ἐὰν ὁ οὐρανὸς νὰ μὴ ἦτο εἰσέτι εὐχαριστημένος, ἀπέθανεν ἡ Ραχὴλ μου, φέρουσα εἰς φῶς τὸν λατρευτόν μου Δατχάν. Ἐὰν ἡ ἀγαθότης ἐμψυχοῖ τὴν καρδίαν σου ὡς πάντοτε, εὐσπλαγχνίσου τὰ δάκρυα τοῦ δυστυχοῦς ἀδελφοῦ σου Σαουλγαλίπ.

Ὁ Ὁμὰρ ἐφώνησεν:

— Ὦ ἀγαπητὲ Ἀρραμεδί! Ἐγὼ ἤμην ὁ μᾶλλον πλούσιος τῆς Ἀραβίας· αἱ κάμηλοί μου δὲν εἶχον ἀριθμὸν καὶ τὰ ποίμνιά μου ἦσαν ἀνυπολόγιστα· ἀλλ' ὁ *Σιμοὺρ* κατέστρεψε τὸ κασαβάνιόν μου, ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ θανάτου μοὶ ὑπέκλεψε τὰς χάριτας τῆς ἀπαραμίλλου *Μαλιχάς*[1] μου, ἥτις ἀπέθανε δίδουσα τὴν ζωὴν εἰς τὸν ἀγαπητόν μου Θαγιάδ. Ἡ φήμη τῶν πλούτων καὶ τῆς εὐφυΐας σου μὲ ὡδήγησε μέχρι τῆς οἰκίας σου. Σύ, ὅστις εἶσαι καλός, συγχώρησον τὸν ἀδελφόν σου Ὁμὰρ καὶ εὐσπλαγχνίσου τὴν δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν του.

Ὁ Ἀρραμεδὶ, συμπονέσας εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἀδελφῶν του, τοῖς ἔδωκε νὰ φάγωσιν, ἱκανοποίησε τὴν δίψαν των, ἐκάλυψε τὰς γυμνὰς σάρκας των, καὶ βεβρεγμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ δακρύων. ἔχων τοῖς διένειμέ τὸ ἥμισυ τῶν ἀγαθῶν του.

Ὁ Ὁμὰρ καὶ Σαουλγαλὶπ διέμειναν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ παναγάθου Ἀρραμεδί.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶχε καταρασθῆ τοὺς διδύμους υἱοὺς τοῦ Ἀβίρόν, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ τοῖς ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν τοῦ βδελυροτέρου τῶν ἐγκλημάτων.

Ὁ ἄγγελος τῶν βεβήλων ἐρώτων ἔχυσε τὸ δηλητήριόν του ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ὁμάρ, ὅστις ἐπεθύμησε τὴν κατάκτησιν τῆς Σάφιας.

Ὁ δαίμων τῆς φιλαργυρίας ἔκαμε τὸν Σαουλγαλὶπ νὰ ἐπιθυμήσῃ ἅπαντα τὰ πλούτη τοῦ Ἀρραμεδί.

Καὶ νύκτα τινὰ τὰ ἐγχειρίδια τοῦ Σαουλγαλὶπ καὶ Ὁμὰρ διεμέλισαν τὸ στῆθος τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχή, ἀγνὴ ὡς τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ, ἐπέταξε διὰ παντὸς εἰς τὰς μονὰς τῶν δικαίων.

Ἡ ὡραία Σάφια προὐτίμησε τὸν θάνατον τῆς ἀτιμίας, καὶ θέτουσα ἐν ἀσφαλείᾳ τὸν ἀγαπητὸν υἱόν της Χαρούμ, ἀπέθανε δηλητηριασθεῖσα πρὸ τῶν ἀνοσίων καὶ φιλαργύρων ἀδελφοκτόνων.

1 Ὁ νικητής.
2 Ἐπιδρομή.
3 Ὡραία.

Ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ ἐβάρυνεν ἐπὶ τῶν κακούργων Σαουλγαλὶπ καὶ Ὁμάρ, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι κατεσπευσμένως τὴν αὐλὴν τῆς Συρίας ὅπως ἀποφύγωσι τὴν δικαίαν τιμωρίαν τοῦ πρίγκιπος, εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ ὁποίου εἶχε φθάσει ἡ εἴδησις τῆς καταστροφῆς· καὶ ἔφυγον εἰς Κόρδοβαν, ὅπου μετὰ τῶν υἱῶν των Δατχὰν καὶ Θαγιὰδ κατέφυγον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἰσχὺς τοῦ Ὑψίστου διαπερᾷ μέχρι τῶν σπλάγχνων τὴν γῆν, ὁ πέλεκυς τοῦ θανάτου ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῶν ἀπίστων ἀδελφῶν.

Ὁ δὲ φιλάργυρος Σαουλγαλίπ, περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, κατεδικάσθη νὰ διαμένῃ εἰς τὰ σκότη σπηλαίου τινός, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε πρὸς τὸ μέρος τοῦ βορρᾶ τῆς Σιέρρας—Μορένας.

Καὶ ὁ βέβηλος Ὁμάρ, μεταμορφωθεὶς εἰς φρικῶδες τέρας μὲ κεφαλὴν λέοντος, σῶμα ἀετοῦ, οὐραν φαλαίνης καὶ ὀφθαλμοὺς πυρίνους, κατῴκησε ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Σαουλγαλὶπ ἐν τῷ σπηλαίῳ.

Ἡ Βαγδάτη, ὅπου εἶχον μεταφέρῃ τὴν αὐλὴν των οἱ πρίγκιπες Ἀβάσιδας, εἶδε παρερχομένας πολλὰς σελήνας ὑπεράνω τῶν μιναρέδων της μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἠδυνήθη νὰ θαυμάσῃ τὸ θαυμαστὸν πνεῦμα τοῦ γλυκυφθόγγου ποιητοῦ Χαροὺ-μπὲν-Ἀρραμεδί.

Ὁ Χαρούμ, ἀνατραφεὶς ἐν Δαμασκῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ γραίας τινὸς μαγίσσης, ἔμαθε τὴν δυστυχῆ ἱστορίαν τῶν γονέων του· καὶ ὅταν ἠσθάνθη ἐν τῷ πνεύματί του τὸ δημιουργικὸν πνεῦμα τοῦ περιφανοῦς Ἀρραμεδί, διηυθύνθη εἰς Βαγδάτην, ὡμίλησε μετὰ τοῦ καλίφου, καὶ ὁ σοφὸς Ἀλ-Ραστσίδ, συγκινηθεὶς βλέπων τὸν υἱὸν τοῦ πρώτου πνεύματος τῆς αὐτοκρατορίας, τὸν ηὐνόησε διὰ τῆς προστασίας του καὶ τῷ ἔδωκεν ὅπως κατοικήσῃ ἐν αὐτῷ τὸν καλήτερον θάλαμον τοῦ ἀνακτόρου.

Ὁ Χαροὺμ ὑπερέβη τὸν ποιητὴν Ἀρραμεδί.

Οἱ στίχοι του διὰ τὸ μελίφθαγγον καὶ τὴν γλυκύτητά των ἐξέπληττον.

Ὁ Χαροὺμ ἦτο ἡ γοητεία τῆς Βαγδάτης.

Τινὲς τὸν ὠνόμαζον *ἡ ἀηδὼν τῆς Ἀσίας*.

Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραμεδὶ ἠράσθη ὡς ὁ πατήρ του πριγκηπίσσης τινός, τῆς ὡραιοτέρας τῆς αὐτοκρατορίας, λευκῆς, ὀφθαλμῶν κυανῶν καὶ κόμης ξανθῆς ὡς τῆς Σάφιας.

Ἡ *Ἀμίνα*[1] καὶ ὁ Χαροὺμ ἐγνωρίσθησαν καὶ ἠγαπήθησαν ὡς δύο ἄγγελοι.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εὐδαιμονίας των τοῖς ἔλειπε μόνον βλαστός, ὅστις νὰ ἦτο ἡ ἀντανάκλασις τοῦ ἔρωτός των.

Παρῆλθον τὰ ἔτη· καὶ συμπληρούσης τῆς Ἀμίνας τὰ ἑξήκοντα ὁ οὐρανός, πρὸς μεγάλην ἐκπληξιν τοῦ Χαρούμ, ὅστις ἐνόμιζε στεῖραν τὴν γυναῖκά του, τοῖς παρεχώρησε ταύτην τὴν εὐτυχίαν.

Ἡ Ἀμίνα, ἑκάστοτε ὡραιοτέρα, ἔφερεν εἰς φῶς εὔρωστον παιδίον τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Γιουσούφ.

1 Πιστή.

Ἡ Ἀμίνα καὶ ὁ Χαρούμ, πληρωθέντες πλούτου, εὐνοούμενοι ὑπὸ τῶν πριγκήπων, πλησίον τοῦ τέκνου των, ἐθεώσησαν ἑαυτοὺς ὡς τοὺς εὐτυχεστάτους τῆς γῆς.

Ἀλλ' ὁ Σαουλγαλὶπ καὶ Ὁμάρ, κατηραμένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ σκότη τοῦ σπηλαίου τῆς Σιέρρας-Μορένας, ἐφθόνησαν τὴν εὐδαιμονίαν τῶν συζύγων.

Νύκτα τινὰ ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Χαροὺμ δύο κεκαλυμμένοι· ὁ Δατχάν, υἱὸς τῆς Ραχὴλ καὶ τοῦ Σαουλγαλίπ, καὶ ὁ Θαγιάδ, υἱὸς τοῦ Ὁμὰρ καὶ τῆς Μαλιχάς, εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ὁποίων εἶχον φέρῃ αἱ αὖραι τῆς Ἀνατολῆς τὴν εἴδησιν τῶν πλούτων τοῦ Χαροὺμ καὶ τὴν φήμην τῆς καλλονῆς τῆς Ἀμίνας.

Τὰ ὀξέα ἐγχειρίδια τῶν γερόντων καὶ ἀηδῶν Θαγιάδ, καὶ Δατχὰν, διεπέρασαν τὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμα, ἀγνὸν ὡς τὸ πρῶτον φῶς τῆς ἡμέρας, μετέφερεν ὁ Θεὸς εἰς τὰς αἰωνίους μονάς.

Ὁ Δατχὰν καὶ Θαγιὰδ ἔκλεψαν τῷ Χαροὺμ τὰ πλούτη τοῦ τὴν γυναῖκά του καὶ τὸν υἱόν του καὶ εὐχαριστημένοι διὰ τὸ ἔγκλημά των ἐπέστρεψαν εἰς Ἱσπανίαν.

Προτοῦ φθάσωσιν εἰς Κόρδοβαν ἡ χεὶρ τοῦ θανάτου ἔκλεισε τὰ βλέφαρα τῆς ὡραίας ὅσον καὶ τεθλιμμένης Ἀμίνας, ἥτις πιστὴ πρὸς τὸν ποιητήν της, ἐπέταξεν ὅπως ἑνωθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς διαμονὰς τῶν μακάρων.

Ἀποθανούσης τῆς Ἀμίνας, ὁ ἀνόσιος Θαγιάδ, τῇ συγκαταθέσει τοῦ Δατχάν, ἔρριψεν εἰς τὸ προάστειον τῆς πόλεως τὸν μικρὸν Γιουσούφ, ὅστις μόλις ἦτο τεσσάρων ἐτῶν.

Ὁ Θεὸς δὲν ἠδύνατο νὰ συγχωρήσῃ τοιαύτας κακουργίας.

Καὶ ὁ Θαγιὰδ ἐφόνευσε τὸν Δατχὰν ὅπως τῷ κλέψῃ τοὺς θησαυρούς του.

Τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ Δατχὰν διεδέχθη ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Σιέρρας-Μορένας τὸ τοῦ Σαουλγαλὶπ τὸ ὁποῖον κατῆλθεν εἰς τὰ σκότη τοῦ ᾅδου ὅπως ἑνωθῇ δι' ὁλόκληρον αἰωνιότητα πρὸς τὸ τοῦ πατρός του Ἀβιρόν.

Καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ, καὶ κατέπιε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Θαγιάδ, ὅστις περιελθὼν εἰς ἀθλιότητα, ἠναγκάσθη νὰ βόσκῃ πάλιν τὰ ποίμνιά του.

Διότι ὁ Θαγιὰδ ἦτο μοεδίνος.

Εἶχε δὲ θυγατέρα τὴν ὁποίαν εἰς ἀνταλλαγὴν τοῦ θανάτου τῆς μητρός, τῆς ὡραίας *Λουλούς*,[1] ὁ οὐρανὸς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν τῷ εἶχε παραχωρήσει.

Ἡ θυγάτηρ τοῦ Θαγιὰδ ἦτο ὡραιοτάτη· ἀλλὰ φιλόδοξος καὶ βέβηλος ὡς ὁ πατήρ της.

Τρεῖς σελήνας εἶχον ἴδῃ παρερχομένας οἱ μοεδίνοι τῆς Σιέρρας-Μορένας διὰ τῶν ἀνακτόρων τοῦ στερεώματος ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Θαγιάδ, ὅτε νύκτα τινὰ ἐξηφανίσθη τῶν καλυβῶν ἡ ὡραία καὶ βέβηλος παρθένος.

Ὁ Θαγιὰδ ἔκλαυσε τὴν ἀπουσίαν τῆς θυγατρός του.

Ἀλλ' ὁ ἥλιος ἐξήρανε τὰ δάκρυά του καὶ ὁ ἄνεμος ἀφήρπαζε τοὺς στεναγμούς του.

1 Μαργαρίτης.

Ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως τῆς νέας, ὁ ἀνόσιος υἱὸς τοῦ Ὁμὰρ εἶδεν ἐν τῷ ἀέρι ἐπὶ τῶν καλυβῶν τῆς φυλῆς του τὴν μορφὴν τοῦ ἀγγέλου τῆς καταστροφῆς, ὅστις ἐπέσειε τὸν σίδηρον τῇ ὠθήσει τῆς κόρης τῶν μαγειῶν.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην νύκτα ἡ ἐξολοθρευτικὴ σπάθη ἀπεκεφάλισε τὰ ποίμνια τοῦ Θαγιάδ. τοῦ ἀδελφοκτόνου.

Τὸ δὲ πῦρ κατέφαγε τὰς καλύβας του.

Καὶ ὁ Θαγιὰδ ἀπέθανε δηλητηριασθείς.

Μεταμορφωθεὶς δὲ εἰς φρικῶδες τέρας κατέλαβεν ἐν τῷ σπηλαίῳ πλησίον τοῦ Δατχὰν τὸν τόπον τοῦ πατρός του Ὁμάρ, ὅστις κατῆλθεν εἰς τὰ σκότη τῶν πονηρῶν πνευμάτων διὰ νύκτα ἀτελεύτητον.

Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἐβλὶς ἐγένετο σουλτάνα.

Τὰ δὲ ἄνθη ἐθαύμασαν τὴν ὡραιότητά της, ἥτις ηὔξησε μετὰ τῶν ἐτῶν.

Καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ χιλιάδων δούλων οἵτινες τὴν ὑπηρέτουν γονυπετῶς, κατῴκησεν ἀνάκτορον ἐκ σμαράγδων καὶ ρουβινίων, οἷον οὐδέποτε ἀνθρώπινοι ὀφθαλμοὶ εἶχον ἴδῃ.....

Ἡ θυγάτηρ τοῦ Θαγιὰδ ἦτο ἡ ἀπαράμιλλος σουλτάνα Σαΰδα-Κίνθα.

— Ἡ Κίνθα! ἐφώνησαν ταὐτοχρόνως, πλήρης φρίκης, ὁ Ἀβὲν-Ἀμάρ, ἡ Χαλεβὰ καὶ ὁ Ἀλακέμ, οἵτινες μέχρι τότε ἤκουον σιωπηλοί, καὶ, ἑκάστοτε μᾶλλον ἀνυπόμονοι, τὴν πλήρη ὑπονοήματος ἱστορίαν τοῦ ἑβραίου.

— Ἡ Κίνθα! ἡ κόρη τῶν μαγειῶν, ἐπανέλαβε πενθίμως ὁ μάγος, ὅστις προσηλῶν τὸ ζοφερὸν βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς πριγκηπίσσης, ἐξηκολούθησεν:

— Ὁ Δατχὰν ἀφῆκεν υἱὸν ἐκ τοῦ μετὰ τῆς Λίας γάμου του.

Καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δατχὰν καὶ τῆς Λίας ὑπῆρξε κατηραμένος, ὡς ὑπῆρξεν ὁ πατήρ του καὶ ὁ πατὴρ τοῦ πατρός του.

Ὠνομάσθη δὲ Ἀκάβ.

— Ἀκάβ! ἐφώνησαν πάλιν κατεπτοημένοι ὁ Ἀλακέμ, ὁ ποιητὴς καὶ ἡ πριγκήπισσα. Ὁ ἑβραῖος ὅστις διέμεινεν ὄπισθεν τοῦ μεγάρου τοῦ Μουγείθ!

— Ναι! ἀπήντησε διὰ σπηλαιώδους φωνῆς ὁ μάγος.

Ὁ Ἀκὰβ ἐγνώρισε τὴν Κίνθαν, καὶ δουλεύων τῷ χρυσῷ μόσχῳ, τὴν θέλησιν τῆς σουλτάνας ἔκαμεν ἰδικήν του.

Ἡ Κίνθα ἐπεθύμησε τὸν θάνατον τοῦ πατρός της Θαγιάδ, ὁ δὲ Ἀκὰβ τῇ ἐπρομήθευσε τὸ θανατηφόρον ὑγρόν· ἐπόθησε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πρίγκηπα Ἀβδαλλάχ, καὶ ὁ Ἀλμουδαφάρ. ἰσχυρὸς τῇ δυνάμει φίλτρου ὀφειλομένου εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἀκάβ, ἐδηλητηρίασε τὸν ἀδελφόν του Μωχαμέδ, ὀνομασθέντα διὰ τοῦτο ὁ *Μοκτούλ*[1]· ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ γυναικά τινα, ὡραίαν, ἀφελῆ, ἀθῶαν, ὁ δὲ Ἀκὰβ τὴν ἐβοήθησε νὰ βυθισῃ τὸ ὀξὺ ἐγχειρίδιον εἰς τὸ στῆθος τῆς ἀκάκου *Ἥλιος*, τῆς Ναζαρηνῆς.

— Ἡ μήτηρ μου! ἐκραύγασε πλήρης τρόμου ἡ Χαλεβά.

— Ἡ μήτηρ σου! ἐπανέλαβε διὰ βραχνῆς φωνῆς ὁ μάγος.

1 Δολοφονηθείς.

Οὗτος ἐξηκολούθησε:

Παρῆλθον πολλαὶ σελῆναι.

Ὁ μικρὸς Γιουσούφ, ριφθεὶς ὑπὸ τοῦ Δατχὰν καὶ Θαγιὰδ εἰς τὸ προάστειον τῆς Κόρδοβας, ηὔξησε· τὸ δὲ πνεῦμά του τῷ κατέκτησε τὴν φήμην τοῦ ἡγεμόνος τῶν ποιητῶν τῆς αὐτοκρατορίας.

— Δηλαδὴ ὁ ποιητὴς Γιουσοὺφ.... ἐφώνησεν ὁ Ἀβὲν-Ἀμὰρ μὴ δυνάμενος νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του.

— Εἶσαι σύ, διέκοψε πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τοῦ Ἀβὲν-Ἀμὰρ ὁ μάγος. Ἀλλὰ σιώπησον καὶ ἄκουσον μέχρι τέλους τὴν ἀξαμένην ἱστορίαν.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ

Διακρίνει τις κακῶς τὴν θλίψιν τοῦ ἄλλου διὰ τῶν διάπτρων τῆς ἰδίας αὐτοῦ χαρᾶς.

Rabusson

Ρίψον τὸ λευκόν σου μανδήλιον ἐντὸς τοῦ πηλοῦ καὶ ἂν τὸ ἐξαγάγῃς ἀκηλίδωτον τότε συναναστρέφου ἐλευθέρως πάντα ἀχρεῖον.

Μς

Ἀρετὴ μὴ δοκιμασθεῖσα εἶνε.... ἔλλειψις κακίας.

Μς

Ὅλοι εὑρίσκουσιν ὡραίαν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σόλωνος. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πυρᾶς ἀκόμη θὰ κράξωσι: Κροῖσε, Κροῖσε, Κροῖσε!

Μς

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι λέγοντες καὶ μίαν ἀλήθειαν· ἀλλὰ μόνον ὅταν εἶνε βέβαιοι ὅτι θὰ θεωρηθῇ ψεῦδος.

Μς

Οἱ ἄνδρες δὲν ἀγαπῶσι πάντοτε ὅ,τι ἐκτιμῶσιν αἱ δὲ γυναῖκες δὲν ἐκτιμῶσι πάντοτε ὅ,τι ἀγαπῶσιν.

Lubay

Ὁ ἐγωϊστὴς ἤθελε νὰ ἔχῃ μίαν μόνην ἀδυναμίαν: Τὴν ἔλλειψιν.... πάχους.

Μς

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἡ Βασίλισσα Ὄλγα ἀναχωρεῖ εἰς Ρωσίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου.—Ἐδημοσιεύθη κυρωθεὶς ὁ νόμος περὶ τροποποιήσεως τοῦ τελωνειακοῦ δασμολογίου. Κατ' αὐτόν, ἐπὶ τῶν ἰσχυόντων εἰσαγωγικῶν τελῶν, ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένων εἰδῶν, προστίθενται 15 τοῖς 0)0· ἐξαιροῦνται ὁ σῖτος καὶ σμιγός, ἡ ζάκχαρις, τὰ βαμβακερὰ κεχρωματισμένα ὑφάσματα κ.τ.λ. Πάντα δὲ τὰ εἴδη ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται ὁ συμβατικὸς δασμός.—Ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνεφάνησαν ἀρουραῖοι μῦς κατὰ χιλιάδας ἀπειλοῦντες τὴν γεωργίαν. Ἡ κυβέρνησις ἔλαβε σύντονα κατ' αὐτῶν μέτρα.—Ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου προέτεινεν ὡς καθηγητὰς τοὺς ὑφηγητὰς κ. Ν. Δημαρᾶν καὶ Κ. Πολυγένην.—Ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἀφίκετο εἰς Κέρκυραν. — Ἀναμένεται δὲ αὐτόσε καὶ ἡ Ἀρχιδούκισσα Στεφανία, χήρα τοῦ αὐτοκτονήσαντος διαδόχου Ροδόλφου. — Ὁ κ. Μ. Παπαρρηγόπουλος, ὁ ἐν Πετρουπόλει πρεσβευτής, διωρίσθη τοιοῦτος καὶ παρὰ τῷ Βασιλεῖ τῆς Ρουμανίας. — Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ὁ βασιλόπαις Γεώργιος κατέθηκε τὴν ἔκθεσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς δαπάνης τοῦ τορπιλλοβόλου, ὅπερ πρόκειται νὰ ναυπηγηθῇ εἰς ἑλληνικὰ ναυπηγεῖα. Τὸ τορπιλλοβόλον τοῦτο θὰ κατασκευασθῇ δαπάναις τοῦ ταμείου τοῦ ἐθνικοῦ στόλου. Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἔχει πλήρη τὴν πεποίθησιν ὅτι δύναται νὰ ὑπερπηδήσῃ ὅλας τὰς ὑπαρχούσας ἐνταῦθα δυσκολίας καὶ νὰ κατασκευάσῃ τορπιλλοβόλον ἐν Ἑλλάδι.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ Μέγας Δοὺξ τῆς Ἔσσης ἀπέθανεν. — Μεγάλαι ἀπεργίαι ἐργατῶν ἀγγέλλονται ἐκ τῆς Βορείου Ἀγγλίας.— Διὰ Β. Διατάγματος δημοσιευθέντος ἐν τῇ «Ἐπισήμῳ ἐφημερίδι» τῆς Σερβίας ὁ πρώην βασιλεὺς αὐτῆς Μιλάνος ἔπαυσεν ὢν πολίτης Σέρβος.—Ἤρθη ἐν Τουρκίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς προβάτων καὶ ἄλλων ζώων ἐξ Ἑλλάδος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Εἷς τῶν κορυφαίων λογογράφων τῆς Γερμανίας, ὁ γνωστὸς περιηγητὴς καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου καθηγητής, Φραγκίσκος Λέχερ, ἐτελεύτησεν ἐσχάτως ὑπερεβδομηκοντούτης. Ὁ Λέχερ ἀπήλαυε τῆς εὐνοίας τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου, οὗ κατ' ἐντολὴν ἐπεχείρησε περιοδείας εἰς Ἑλλάδα, Κρήτην καὶ Κύπρον. Οὐδεὶς ἄλλος Εὐρωπαῖος περιηγητὴς ἔγνω νὰ εἰκονίσῃ τοσοῦτον ἐντέχνως τὰς καλλονὰς καὶ τὴν τραχεῖαν ἅμα φυσιογνωμίαν τῆς Κρήτης καὶ τῶν ἀγερώχων αὐτῆς κατοίκων· οὐδεὶς ἄλλος περιέγραψε δραματικώτερον τὰς ἱστορικὰς τῆς Κύπρου περιπετείας. Ὁ Λέχερ ἦτο ἔνθερμος φιλέλλην, ὁσάκις δὲ ἐπραγματεύετο πράγματα ἑλληνικὰ ἢ ἐσκιαγράφει χώρας ἑλληνικάς, προσεπάθει νὰ ὑποκαλύψῃ μὲν τὰς ἐλλείψεις, νὰ ἐξάρῃ δὲ τὰς ἀρετὰς τῶν Ἑλλήνων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐπιτροπὴν τῆς συστάσεως τῆς *Καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως* κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν ἀργυρῶν γάμων τῶν Βασιλέων, ἔθέσαν τὰς βάσεις ὑφ' ἃς θὰ συσταθῇ ἡ ἔκθεσις αὕτη. Ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως ὡρίσθη ἡ 15 Ὀκτωβρίου 1892. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ θὰ ὦσι δεκτὰ μετὰ τὴν γνωμοδότησιν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, ἔργα ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ χαρακτικῆς. Τὰ ἐκτιθέμενα ἔργα θὰ ὦσι πρωτότυπα, ἀντιγραφαὶ δὲ θὰ γίνωνται δεκταὶ μόνον ἂν ἐξετελέσθησαν δι' ἰδιαιτέρου τρόπου ἐργασίας, ἤτοι ἂν ἐλαιογραφία τις εἶνε ἀντιγεγραμμένη ἢ δι' ὑδατογραφίας ἢ δι' οἱουδήποτε μέσου χαρακτικῆς. —Προεκηρύχθη ἤδη διαγώνισμα ὑπὸ τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» πρὸς μελοποίησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ ποιηθέντος ὕμνου ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Συλλόγου. Κατὰ τὴν προκήρυξιν, τὸ θέμα τοῦ ὕμνου δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 8 ἢ 16 battute καὶ πρέπει νὰ εἶνε σύμφωνον μὲ τὴν μετρικὴν τοῦ ὕμνου, διαιρουμένου εἰς δύο μέρη καὶ εἰ δυνατὸν νὰ ἀναμιμνήσκῃ ἐθνικὸν motivo.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Μηχανικός τις Γάλλος παρουσίασεν ἐν Παρισίοις εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὑπόμνημα, δι' οὗ ἀποδεικνύει ὅτι ὑπόγεια ὕδατα ὑπάρχουσιν ἐν Σαχάρα, τὰ ὁποῖα δι' ἀρτεσιανῶν φρεάτων δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τὴν ἔρημον. Ἔγειναν δὲ καὶ πειράματα τὰ ὁποῖα οἱ ἔκπληκτοι Βεδουΐνοι εἶδον ὡς θαῦμα. Πηγαὶ πλουσιώταται ἤνοιξαν τοὺς πόρους αὐτῶν καὶ ἐπότισαν μὲ ἄφθονον ὕδωρ τὰς ξηράς ὀάσεις τῆς ἐρήμου. Ἐκ τῶν τριῶν ἀνοιγεισῶν πηγῶν εἰς τὰ σημεῖα, ὅπου ὑπέδειξεν ὁ μηχανικός, ἡ μία ἀπέδωκε τρισχίλιας λίτρας ὕδατος κατὰ λεπτόν. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐρήμου βλέποντες τὰ θαύματα ταῦτα ὑποτάσσονται εὐχαρίστως εἰς τοὺς Γάλλους.

*

Ἐσχάτως συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἀνωτέρου ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου συνέδριον τῶν καταναλωτῶν ἱππείου κρέατος. Εἰς τὸ συμπόσιον παρουσιάσθησαν μόνον φαγητὰ ἐκ κρέατος ἱππείου, ὀνείου καὶ ἡμιονείου καὶ οἱ ῥήτορες ἐνθουσιωδῶς ἐνεκωμίασαν τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ὅπερ διὰ τὴν κατωτέρον τιμὴν εἰσάγεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παρὰ τῷ λαῷ. Ἐν Παρισίοις λειτουργοῦσι 194 κρεωπωλεῖα ἱππείου κρέατος, κατὰ τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος ἐσφάγησαν 2231 ἵπποι, 61 ἡμίονοι καὶ 275 ὄνοι.

*

Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν τοῦ ἐκ τῆς ἐσοδείας τοῦ ἔτους 1891 ἐξαχθέντος ἐξ Ἑλλάδος σταφιδοκάρπου μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1892 ἐξήχθησαν ἐν ὅλῳ λίτραι 289,543,876. Ἤτοι ἐκ τῶν λιμένων, Πατρῶν 107,149,944, Κατακώλου 63,268,685, Ζακύνθου 21,580,963, Αἰγίου 22,706,978, Καλαμῶν 18,857,149, Νησίου 12,052,395, Ληξουρίου 9,866,092, Ἀργοστολίου 8,575,679, Κυλλήνης 4,344,364, Μεφώνης 288,501, Κορώνης 4,839,968, Λογκᾶς 1,507,492, Πύλου 583,019, Μαράθου 6,489,463, Κυπαρισσίας 764,618, Πεταλιδίου 557,539, Γυθείου 321,632, Γιάλοβας 2,415,537, Ἁγίας Εὐφημίας 26,382, Ἁγ. Κυριακῆς 3,307,210, Πειραιῶς 31,589 καὶ Ναυπλίου 8,677.

Σύκων δὲ ἐξαγωγὴ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐγένετο 113,671, ἤτοι ἐκ Καλαμῶν 91,062, Νησίου 21,127, Λογκᾶς (Πύλου) 345 καὶ Ἁλμυροῦ (Καλαμῶν) 1177.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Π. Σ. Ραγκοῦν. Ἐλήφθη καὶ θὰ τὸ ἴδητε ταχέως. Εἴμεθα ἀσύγγνωστοι; — Σ. Σ. Γαλάζιον. Ἐλήφθη. Πολλὰς εὐχαριστίας καὶ προσδοκίας.—Κ Π. Τ, Μ. Σ, Ε. Ν, Δ. Φωτ. Γ. Π. Ι., Ἀρ. Ν. Καλαφάτιον. Ἐλήφθησαν διὰ τοῦ κ. Π. Π. Εὐχαριστοῦμεν. — Ν. Φ. Σαμοθράκην. Ὁ κ. Κ. οὐδὲν ἔχει. Πέμψατε ἄλλως καὶ ἐπειγόντως, ἵνα μὴ ἐπαναλάβωμεν... ἀνέκδοτόν τι τοῦ ἀειμνήστου κοινοῦ διδασκάλου Θωμᾶ.—Ἐμμ. Ψ. Σαράτ. Ἐλήφθη ἐπιστολή. Ἅμα τῇ λήψει φορτωτικῆς ἐκτελεσθήσονται παραγγελίαι σας.— Ι. Κ. Παυλογράδιον. Ἐστάλη. Ἀνταποκριταὶ ἡμῶν ἐν Σεβαστουπόλει ὁ κ. Γερ. Βανδῶρος ἐν Ὀδησσῷ ὁ κ. Φρ. Παρώδης καὶ ἐν Ρεζίνᾳ Βεσσαραβίας ὁ κ. Ἐμμ. Τ. Δαμβέργης. Ἐμθάσατε ὅπως θέλετε.— Θαυμαστρίᾳ. Μασσαλίαν. Καθ' ἃ ἔγραψε κυρία τις, (Mme de Coicy) ὅτε ἀπέθανεν ἐν Μαγεντίᾳ ὁ Tranerlob συγγραφεὺς τοῦ 4 μ. Χ. αἰῶνος, πολλὰ κολακευτικὰ γράψας ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, ἅπαν τὸ ὡραῖον φῦλον τῆς πόλεως συνώδευσε τὴν γυναικείᾳ δαπάνῃ γενομένην μεγαλοπρεπεστάτην κηδείαν του, αἱ ὡραιότεραι δὲ ἤγειρον τὸ φέρετρόν του μέχρι τοῦ ναοῦ καὶ ἐρράντισαν τὸ μνῆμά του διὰ βαρυτίμων μύρων καὶ τῶν ἔτι βαρυτιμωτέρων δακρύων των. Ἀντὶ πάσης ἄλλης εὐγνωμοσύνης τοιοῦτόν τι εὔχεται καὶ κατὰ τὴν κηδείαν του ἐκ μέρους τῶν ὑμνηθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀσχήμου, κ. Ἰμδ. ὅστις καὶ ἐκφράζει ἐκ τῶν προτέρων τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας. — Δ. Σ. καὶ Φωτ. Π. Ἀμισόν. Ἐλήφθησαν — Φίλῳ Σ. Ὀδησόν. Τὸ «Τί θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος» εἶνε τὸ τελευταῖον φόβητρον, ὅπερ ἀπέμεινε μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν στοιχείων καὶ τοῦ μπαμπούλα Αὐτὸ δὲ κυρίως ασώζει τὰ ἔρημα». Εἶσθε καλά;—Ν. Τ. Γ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικωτάτας διαθέσεις καὶ θὰ κάμωμεν κατάχρησιν μάλιστα ἀλλ' ἀργότερα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ἡ Ἰλιάδα, μεταφρασμένη ἀπ' τὸν Ἀλέξαδρο Πάλλη (A—Z).

Ἀναγεννηθέντος Ἕλληνος Ἐλπίδος καὶ θάρρους, ὑπὸ Δημοκλέους. Διανομὴ πρώτη. Ἐν Τεργέστῃ τῆς Αὐστρίας.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΕΝ ΤΗι ''ΕΒΔΟΜΑΔΙ,,

ΑΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

κατὰ μετάφρασιν

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΖΥΓΟΜΑΛΑ

Αἱ πρωτεύουσαι εἶνε αἱ κεφαλαὶ τῶν κρατῶν. Ὁ Βύρων ηὔχετο νὰ εἶχον ὅλαι αἱ γυναῖκες μίαν κεφαλήν, ἵνα δι' ἑνὸς φιλήματος τὰς ἀσπασθῇ ὅλας ὁμοῦ. Πᾶς ἄνθρωπος δὲ θὰ ηὔχετο ὅλα τὰ κράτη νὰ εἶχον μίαν πρωτεύουσαν, ἵνα δι' ἑνὸς ταξειδίου ἴδῃ ὅλας ὁμοῦ τὰς κεφαλάς των.

Τὴν πραγμάτωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης (ὄχι τοῦ Βύρωνος) θὰ ἴδωσιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑβδομάδος ἐκπληρουμένην ὅπως δήποτε, διὰ τῆς δημοσιεύσεως πλήρους σειρᾶς μονογραφιῶν

ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ὧν ἑκάστη θὰ ἐμπεριέχηται εἰς ἓν ἢ τὸ πολὺ δύο φύλλα:

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ	ὑπὸ	*Πέτρου Λοτῆ.*
ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ	»	*τοῦ κόμητος δὲ Μουΐ.*
ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ	»	*τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ τῆς Ρουμανίας.*
ΤΟ ΚΑΪΡΟΝ	»	*Καμιλ. Πελλετάν.*
Η ΒΙΕΝΝΗ	»	*Ἰουλιέττας Ἀδάμ.*
ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ	»	*Φραγκίσκου Κοππέ.*
Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ	»	*Μεχλιὸρ δὲ Βογκέ.*
ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ	»	*Καρόλου Δίλκε.*
ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ	»	*Ἀντων. Proust.*
Η ΡΩΜΗ	»	*Γαστὼν δὲ Βοασιέ.*
Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ	»	*τοῦ κόμητος δὲ Κερατρύ.*
ΤΟ ΤΟΚΙΟΝ	»	*Ἰουδὶθ Γκωτιέ.*
ΤΟ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΟΝ	»	*Ἐρρίκου Havard.*
Η ΛΙΣΒΩΝ	ὑπὸ	*Ἀρμάνδου Dayot.*
ΤΟ ΠΕΚΙΝΟΝ	»	*Μαυρικίου Παλαιολόγου.*
Η ΚΟΠΕΝΑΓΗ	»	*Ἀνδρ. Michel.*
ΤΟ ΑΛΓΕΡΙΟΝ	»	*M. Vahl.*
Η ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ	»	*M. Barrés.*
ΤΟ ΜΕΞΙΚΟΝ	»	*A. Genin.*
Η ΓΕΝΕΥΗ	»	*Edouard Rod.*
ΑΙ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ	»	*Cam. Lemonnier.*
ΤΟ ΡΙΟΝ ΙΑΝΕΪΡΟΝ	»	*de Santa Anna Nery.*
Η ΚΑΛΚΟΥΤΑ	»	*J. Darmesteter.*
Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ	»	*Harald Hansen.*
Η ΜΑΔΡΙΤΗ	»	*Ἐμιλίου Καστελάρ.*

Εἶνε περιττὸν νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἀξίαν τῆς πολυτίμου ταύτης συλλογῆς. Ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἄνωθι καταλόγου θὰ ἔπεισεν ἤδη τὸν ἀναγνώστην, ὅτι οἱ ἀριστοτέχναι τῆς ποιήσεως καὶ τῶν γραμμάτων, καὶ οἱ ἔξοχοι πολιτευταὶ οἵτινες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων συνέδραμον ὅπως καταρτισθῇ αὕτη, θὰ ἔγραψαν ἀπαραμίλλους εἰκόνας ὑπὸ ἔποψιν ἀκριβείας λεπτομερειῶν, ὑπὸ ἔποψιν φιλολογίας καὶ ποιήσεως.

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς δημοσιεύσεως, προκηρυχθήσεται νέα ἐγγραφὴ συνδρομητῶν.